

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RADZANÓW NA LATA 2026–2035

2026

Opracowane przez:

www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści

Wstęp.....	6
Wnioski z diagnozy	8
Wnioski z diagnozy w wymiarze społecznym	8
Wnioski z diagnozy w wymiarze gospodarczym.....	9
Wnioski z diagnozy w wymiarze przestrzennym	10
Wnioski z diagnozy w wymiarze klimatyczno-środowiskowym	11
Wnioski z badania ankietowego	12
Wymiar społeczny	12
Wymiar gospodarczy	15
Wymiar przestrzenny	16
Wymiar klimatyczno-środowiskowy.....	18
Inne	19
Misja i wizja rozwoju Gminy Radzanów	21
Cele strategiczne i operacyjne	22
Kierunki działań podejmowane do osiągnięcia celów strategicznych	24
Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	29
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	40
Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	40
System powiązań przyrodniczych	41
Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	41
Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	42
Obszary Strategicznej Interwencji	43

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	44
Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	44
Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	45
Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	47
Szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	49
Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego	50
Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	51
Kierunki rozwoju systemu komunikacji, infrastruktury technicznej	52
Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	54
Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ..	55
Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	56
Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	57
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	58
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły	60
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	61
Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)	63
Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym	63
Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie regionalnym	64
System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów	69
Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii	69
Mechanizmy wdrażania strategii	69

Monitoring i ewaluacja	70
Dokumenty wykonawcze	71
Ramy finansowe i źródła	75
Spis tabel	77

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Radzanów na lata 2026–2035 stanowi podstawowe narzędzie zarządzania rozwojem lokalnym, ukierunkowane na racjonalne wykorzystanie zasobów gminy oraz poprawę jakości życia jej mieszkańców. Dokument wyznacza kierunki transformacji od stanu obecnego do pożądanego modelu rozwoju, określając jednocześnie priorytety działań oraz uwzględniając aktywny udział społeczności lokalnej w procesie planowania i realizacji polityki rozwoju.

Strategia określa długofalowe cele i kierunki rozwoju Gminy Radzanów w perspektywie do 2035 roku, stanowiąc nadrzędny dokument strategiczny wobec innych opracowań planistycznych i programowych funkcjonujących na terenie gminy. Jednocześnie zachowuje spójność z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, wyznaczając ramy dla planów i programów realizowanych w okresie jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto na mocy uchwały nr II/5/2026 Rady Gminy Radzanów z dnia 27 lutego 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Radzanów na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Przygotowanie Strategii zostało poprzedzone opracowaniem diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowo-klimatycznej Gminy Radzanów. Jej celem była identyfikacja kluczowych uwarunkowań rozwojowych, problemów oraz potencjałów gminy i jej otoczenia, co stanowiło podstawę do zaplanowania długofalowej polityki rozwoju.

Proces diagnozy oraz określenia potrzeb i oczekiwań mieszkańców został uzupełniony badaniem ankietowym przeprowadzonym wśród społeczności lokalnej. Zebrane w ten sposób informacje pozwoliły na uwzględnienie opinii mieszkańców w procesie planowania strategicznego.

Wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy oraz wyników badań społecznych stanowiły podstawę do sformułowania wizji i misji rozwoju gminy, a także określenia celów

strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Radzanów na lata 2026–2035.

Wnioski z diagnozy

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r., podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. W Strategii natomiast zawarte są wnioski z diagnozy.

Kolejne rozdziały zawierają wnioski w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, które zostały opracowane na podstawie Diagnozy. Wnioski będą stanowić punkt wyjścia do sporządzenia celów strategicznych oraz kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Radzanów na lata 2026–2035.

Wnioski z diagnozy w wymiarze społecznym

1. W Gminie Radzanów utrzymuje się względnie stabilna liczba mieszkańców, wśród których zmniejsza się liczba kobiet.
2. W Gminie występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, co jest sytuacją niekorzystną dla przedmiotowej jednostki.
3. Na terenie Gminy nie funkcjonują żadne przedszkola, żłobki ani kluby dziecięce. Opieka przedszkolna realizowana jest w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.
4. Na terenie Gminy funkcjonują 3 szkoły podstawowe.
5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Radzanów były na poziomie poniżej średniej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej. Może to wskazywać na potrzebę poprawy poziomu edukacji wśród uczniów.
6. Systematycznie spada liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co świadczy o poprawie sytuacji niektórych mieszkańców.
7. Działalność kulturalna na terenie Gminy nie jest wystarczająco rozwinięta, funkcjonuje jedna instytucja – Gminna Biblioteka Publiczna w Radzanowie.
8. Baza sportowa Gminy składa się z boisk sportowych, sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych oraz siłowni plenerowych, oferta sportowo-rekreacyjna wymaga rozszerzenia.

9. Turystyka na terenie Gminy opiera się na zasobach dziedzictwa kulturowego oraz elementach krajobrazowych, infrastruktura turystyczna nie jest rozwinięta na odpowiednim poziomie.
10. W Gminie Radzanów funkcjonuje 8 jednostek OSP oraz Posterunek Policji w Radzanowie, które zapewniają bezpieczeństwo mieszkańcom. W analizowanych latach jednostki OSP były systematycznie doposażone i modernizowane, co ma wpływ na zwiększenie skuteczności w działaniach ratowniczych i prewencyjnych, rekomendowane jest dalsze wsparcie podmiotów ochrony przeciwpożarowej.
11. Odnotowana wysoka frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych świadczy o zaangażowaniu mieszkańców Gminy oraz o wysokiej aktywności społecznej.

Wnioski z diagnozy w wymiarze gospodarczym

1. Na terenie Gminy Radzanów systematycznie wzrasta liczba podmiotów gospodarczych, wskazuje to na rosnącą aktywność ekonomiczną.
2. W strukturze podmiotów gospodarczych dominują mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią miejsca pracy dla mieszkańców Gminy.
3. Rolnictwo stanowi główny element gospodarki Gminy i opiera się na produkcji warzyw w tunelach foliowych i w gruncie, przede wszystkim papryki, sałaty, kapusty głowiastej i kapusty pekińskiej, bakłażana, cukinii, a także owoców, w szczególności truskawek, porzeczek i borówki amerykańskiej.
4. Gmina charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia oraz stabilną sytuacją zatrudnienia, co jest korzystne dla lokalnego rynku pracy.
5. W strukturze dochodów Gminy dominują dotacje celowe, co świadczy o dużym znaczeniu finansowania zewnętrznego.
6. W badanym okresie zachowana została względna równowaga między dochodami a wydatkami budżetowymi, co wskazuje na stabilną sytuację finansową Gminy.
7. W latach 2022-2024 w Gminie utrzymywało się ujemne saldo budżetowe, które zmniejszało się z roku na rok. Mogło to wynikać z realizacji inwestycji, w związku z czym nie stanowi to zagrożenia dla stabilności finansowej jednostki.

Wnioski z diagnozy w wymiarze przestrzennym

1. W Gminie systematycznie zwiększała się liczba budynków mieszkalnych, co może świadczyć o zainteresowaniu osiedlaniem się na terenie Gminy.
2. W Gminie Radzanów występuje rozproszenie zabudowy zagrodowej z uwagi na rolniczy charakter i istniejące gospodarstwa rolne.
3. Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Radzanów jest dobrze rozwinięta, ponadto regularnie prowadzone są prace modernizacyjne.
4. Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 48, która zapewnia dobrą dostępność komunikacyjną.
5. W Gminie Radzanów komunikacja publiczna opiera się wyłącznie na połączeniach autobusowych o ograniczonej częstotliwości. Rekomendowane jest podejmowanie działań w celu zwiększenia zainteresowania transportem publicznym.
6. Na terenie Gminy infrastruktura rowerowa nie jest rozwinięta, mieszkańcy korzystają głównie z dróg gminnych i powiatowych, co ogranicza bezpieczeństwo rowerzystów.
7. Gmina Radzanów jest słabo skanalizowana, zaledwie 10% ludności ma dostęp do sieci kanalizacyjnej, a co za tym idzie mieszkańcy muszą korzystać z indywidualnych rozwiązań. Konieczne jest podejmowanie działań w celu uporządkowania gospodarki ściekowej.
8. Infrastruktura wodociągowa na terenie Gminy jest słabiej rozwinięta niż na terenie powiatu, województwa oraz kraju. Mimo tego regularnie prowadzone są prace nad jej rozbudową – rekomendowany jest dalszy rozwój w tym zakresie.
9. Gmina posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturę telekomunikacyjną, jednak 10,42% adresów pozostaje bez żadnego zasięgu.
10. W obrębie Gminy nie funkcjonuje sieć gazowa, mieszkańcy wykorzystują głównie butle gazowe lub przydomowe zbiorniki z gazami płynnymi. Rekomendowane jest zwiększenie poziomu gazyfikacji na terenie Gminy.

Wnioski z diagnozy w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

1. Na terenie Gminy występują dogodne warunki klimatyczne dla produkcji rolnej, a sam obszar posiada elementy krajobrazu rolniczego.
2. Stan jednolitych części powierzchniowych wód jest określany jako zły, w przypadku jednolitych części wód podziemnych stwierdzono stan dobry. Kluczowe są działania chroniące zasoby wodne.
3. Gmina Radzanów charakteryzuje się bardzo niskim ryzykiem powodzi – szacowanym raz na 500 lat.
4. Na obszarze Gminy znajduje się jeden obszar chronionego krajobrazu – Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki, a także 4 pomniki przyrody.
5. W Gminie Radzanów obowiązuje selektywna zbiórka odpadów komunalnych oraz dostępny jest PSZOK. Rekomendowane są dalsze działania zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców, w tym w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami.

Wnioski z badania ankietowego

Na etapie opracowywania Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Radzanów przeprowadzone zostało badanie online w formie ankiety skierowanej do mieszkańców Gminy, co pozwoliło na zapewnienie partycypacji społecznej. Celem badania było pozyskanie bezpośrednich informacji na temat kluczowych problemów, potrzeb oraz potencjału rozwojowego Gminy, widzianych z perspektywy jej mieszkańców.

Badanie przeprowadzone zostało w okresie od 17 lutego do 10 marca 2026 r, a udział w nim wzięło 48 osób.

Ankieta objęła zróżnicowaną strukturę respondentów. Największą grupą pod względem liczebności stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (21-30 i 31-40 lat). Uczestnictwo w badaniu było zrównoważone pod względem płci – z przewagą kobiet (60% respondentów, natomiast mężczyźni stanowili 40%.

Wymiar społeczny

1. Jakość oferty edukacyjnej na terenie Gminy Radzanów oceniana jest przez respondentów umiarkowanie – 39,6% ocen „na poziomie średnim”. Odsetek ocen pozytywnych i negatywnych jest taki sam (łącznie 29,2% wskazało odpowiedzi „wysoko” i „bardzo wysoko” oraz taki sam procent ludzi ankietowanych dało odpowiedzi łącznie „nisko” i „bardzo nisko”. Może to wskazywać na zróżnicowane doświadczenie respondentów w zależności od lokalizacji placówek oraz indywidualnego kontaktu z systemem edukacji. Wyniki te sugerują potrzebę wzmocnienia jakości kształcenia oraz działań zwiększających zaufanie do lokalnej oferty edukacyjnej.
2. Wyniki badania ankietowego pokazują, że dostępność przedszkoli i żłobków w Gminie Radzanów oceniana jest głównie na poziomie niskim i bardzo niskim (łącznie 51,1%), co sugeruje na niski poziom zadowolenia ankietowanych. Średni poziom zadowolenia wskazało 31,3% respondentów, natomiast pozytywne oceny dało łącznie 18,8% ankietowanych.
3. Zdecydowana większość respondentów wyraziło pozytywną opinię na temat dostępności szkół podstawowych w Gminie Radzanów – łącznie 68,8% osób dało

- ocenę „wysoko” i „bardzo wysoko”. Na umiarkowany poziom dostępności wskazało 27,1% badanych, natomiast 4,2% uznało ją za niską lub bardzo niską.
4. W pytaniu dotyczącym dostępności instytucji kultury na terenie Gminy Radzanów większość ankietowanych oceniła ją na niskim poziomie – łącznie 41,7% ocen „nisko” i „bardzo nisko”, nieco mniej (33,3%) na poziomie średnim, natomiast ocenę „wysoko” i „bardzo wysoko” dało 20,9% respondentów.
  5. Zdecydowana większość respondentów - 66,7% ocenia liczbę i atrakcyjność wydarzeń o charakterze kulturalnym w Gminie Radzanów na poziomie niskim i bardzo niskim, 18,8% ankietowanych na poziomie średnim, natomiast 12,5% ocenia je pozytywnie.
  6. Liczbę i atrakcyjność wydarzeń o charakterze sportowym na terenie Gminy Radzanów większość respondentów oceniła negatywnie – łącznie 61,7% ocen „nisko” i „bardzo nisko”. Pozytywne opinie były nieliczne – tylko 2,1% dało ocenę „wysoko”, a brak wskazań na „bardzo wysoko” sugeruje ograniczone zadowolenie z obecnej sytuacji. 27,7% badanych uznało poziom wydarzeń sportowych za „średni”, co może wskazywać o potrzebie dalszych działań w zakresie rozwoju wydarzeń sportowych.
  7. Dostępność i jakość przestrzeni rekreacyjnych (tj, parki, skwer) w Gminie Radzanów oceniana jest przez respondentów niskim poziomem zadowolenia – łącznie 83% ankietowanych dało ocenę „nisko” i „bardzo nisko”. Żadna z osób ankietowanych nie wskazała pozytywnej opinii, natomiast średni poziom zadowolenia zaznaczyło 12,8% badanych.
  8. Ocena dostępności i jakości obiektów rekreacji (tj. place zabaw, obiekty sportowe) na terenie Gminy Radzanów wypadła negatywnie – łącznie 76,5% dało ocenę „nisko” i „bardzo nisko”, natomiast „wysoko” i „bardzo wysoko” zaznaczyło tylko 4,3% respondentów. Średni poziom zadowolenia wskazało 17% badanych, co wskazuje na potrzebę dalszej rozbudowy i modernizacji bazy rekreacyjnej.
  9. Respondenci oceniają dostępność infrastruktury zdrowotnej w Gminie Radzanów w większości na poziomie niskim lub bardzo niskim (łącznie 64,6% ocen). Średnie zadowolenie wskazało 33,3% ankietowanych, natomiast wysoką ocenę dało zaledwie 2,1%, żaden z ankietowanych nie zaznaczył odpowiedzi „bardzo wysoko”.

Wyniki te wskazują na potrzebę poprawy lokalnych usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępności placówek medycznych dla mieszkańców.

10. Jakość usług zdrowotnych w Gminie Radzanów również jest oceniana przez respondentów negatywnie. Natomiast 68,8% ankietowanych wskazało odpowiedzi „nisko” lub bardzo nisko”, natomiast 31,3% oceniła je na średnim poziomie. Żadna z osób nie wykazała pozytywnej opinii w zakresie jakości usług zdrowotnych. Wyniki te sugerują konieczność podjęcia działań mających na celu poprawę jakości opieki zdrowotnej w Gminie.
11. Aktywność i zaangażowanie społeczne respondentów w Gminie Radzanów oceniane jest w większości na średnim poziomie - 41,7% ocen. 29,2% ankietowanych oceniło je na niskim lub bardzo niskim poziomie, a nieznacznie mniej (27,1%) dało ocenę pozytywną.
12. Działalność organizacji pozarządowych w Gminie Radzanów oceniana jest poniżej przeciętnej. 42,6% respondentów dało ocenę „nisko” lub „bardzo niską”, natomiast 34% ocenia je jako przeciętne. Tylko 12,8% wskazało ocenę „wysoko”, co sugeruje podejmowanie działań w zakresie zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców.
13. Ocena poziomu pomocy społecznej w Gminie Radzanów jest zróżnicowana, jednak dominują odpowiedzi negatywne (31,3%). 27,1% ankietowanych oceniło ją na średnim poziomie, a 16,7% dało ocenę „wysoko” lub „bardzo wysoko”. Wysoki odsetek - 25% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”. Wyniki te mogą świadczyć o ograniczonej wiedzy lub braku bezpośredniego kontaktu z systemem pomocy społecznej.
14. Poziom bezpieczeństwa w Gminie Radzanów oceniany w większości na średnim poziomie - 39,6% odpowiedzi. Wielu respondentów ocenia bezpieczeństwo wysoko lub bardzo wysoko (łącznie 35,4%). Jednocześnie 20,8% respondentów wyraziło obawy oceniając poziom bezpieczeństwa jako niski lub bardzo niski. Rekomendowane są dalsze działania zwiększające bezpieczeństwo.

Wymiar gospodarczy

1. Respondenci oceniają negatywnie możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy Radzanów, świadczy o tym przewaga odpowiedzi „bardzo nisko” (43,8%) oraz „nisko” (21,1%). Ponadto 22,9% osób badanych wskazało, że jest ona na średnim poziomie. Wskazane są działania wspierające mieszkańców na rynku pracy.
2. Według większości respondentów dostępność ofert pracy i możliwość rozwoju zawodowego na terenie Gminy Radzanów jest na niezadowalającym poziomie. Łącznie 77,1% osób badanych wskazało na odpowiedzi „bardzo nisko” oraz „nisko”. Zaledwie 2,1% osób uważa, że jest ona na wysokim poziomie.
3. Atrakcyjność inwestycyjna Gminy Radzanów oceniana jest głównie negatywnie przez respondentów. Według 33,3% ankietowanych jest ona na niskim poziomie, a 29,2% uważa, że jest to poziom bardzo niski. Świadczy to o tym, że Gmina nie jest atrakcyjna dla inwestorów zewnętrznych. Jedynie 6,3% osób twierdzi inaczej i uważa ją za atrakcyjną, a 12,5% badanych nie ma zdania.
4. Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy są postrzegane raczej negatywnie – według 36,1% respondentów są one na niskim lub bardzo niskim poziomie, z kolei 29,8% badanych wskazało na przeciętny poziom. Dla 10,6% osób ankietowanych warunki są dobre (8,5%) lub bardzo dobre (2,1%). Warto zauważyć, że 23,4% osób nie wyraziło zdania na ten temat. Rekomendowane jest wsparcie mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.
5. Większość respondentów, bo 56,2% twierdzi, że poziom przedsiębiorczości na terenie Gminy Radzanów jest niski (35,4%) lub bardzo niski (20,8%). Ponadto 29,2% osób uważa, że przedsiębiorczość jest na przeciętnym poziomie, a 6,3% wskazało na poziom wysoki.
6. Poziom wsparcia ze strony Gminy Radzanów dla przedsiębiorców działających na jej obszarze został oceniony negatywnie przez badanych. 51% osób wskazało na odpowiedzi „nisko” (31,9%) lub „bardzo nisko” (19,1%). Dla 8,5% respondentów był to poziom wysoki, a dla 10,6% poziom średni. Ponadto dość duży odsetek osób, bo 29,8% nie wyraziło swojego zdania.

7. W przypadku wsparcia dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą na terenie Gminy Radzanów rozkład odpowiedzi wygląda podobnie. Łącznie 45,5% osób wskazało na odpowiedzi negatywne, a od wyrażenia opinii wstrzymało się 29,2% osób badanych. Jedynie dla 6,3% respondentów wsparcie jest na wysokim poziomie.

Wymiar przestrzenny

1. Osoby badane najczęściej odpowiadały, że stan nawierzchni dróg i ulic na terenie Gminy Radzanów jest na średnim poziomie (41,7%). Z kolei 31,3% osób uważa, że jest ona na poziomie dobrym (27,1%) lub bardzo dobrym (4,2%). Odpowiedzi negatywne stanowiły łącznie 27,1% z przewagą odpowiedzi „bardzo nisko” (18,8%). Kluczowe są dalsze działania w zakresie infrastruktury drogowej.
2. Według 37,5% respondentów transport zbiorowy na terenie Gminy Radzanów jest średnio dostępny. Dla 27,1% osób dostępność jest na wysokim (20,8%) lub bardzo wysokim (6,3%) poziomie, taki sam odsetek badanych uważa przeciwnie i twierdzi, że jest to poziom niski (14,6%), czy też bardzo niski (12,5%). Rekomendowane jest promowanie transportu zbiorowego i podejmowanie działań w celu jego rozwoju.
3. W przypadku dostępności infrastruktury rowerowej zdecydowana większość respondentów, bo 75% ocenia ją negatywnie. Według 62,5% respondentów dostępność infrastruktury rowerowej jest na bardzo niskim poziomie. Zaledwie 2,1% osób uważa, że jest to poziom wysoki, a 20,8% wskazało na poziom niski.
4. Podobnie oceniona została dostępność chodników na terenie Gminy Radzanów – dla 68,8% ankietowanych jest ona niska (25%) lub bardzo niska (43,8%). Z kolei 22,9% uważa ją za przeciętną, a jedynie 2,1% wskazało na odpowiedź „bardzo wysoko”.
5. Dla większości osób badanych, czyli 51,1% jakość oraz stan nawierzchni chodników jest na niezadowalającym poziomie, oceny bardzo niskie stanowiły 38,3%. Według 21,2% respondentów jest to stan dobry (19,1%) lub bardzo dobry (2,1%). Przeciętnie oceniło go 21,3% osób.
6. Stan techniczny oświetlenia ulicznego na terenie Gminy został oceniony pozytywnie przez 37,5% badanych. Na stan średni wskazało 43,8% osób, a odpowiedzi negatywne – „nisko” oraz „bardzo nisko” stanowiły łącznie 18,7%.

Rekomendowane jest podejmowanie działań w celu zwiększenia dostępności i stanu technicznego oświetlenia przestrzeni publicznej.

7. W przypadku dostępności przestrzeni publicznej na terenie Gminy Radzanów dla osób ze szczególnymi potrzebami respondenci najczęściej wskazywali na niezadowolenie. Dla 47,9% badanych dostępność ta jest na poziomie niskim (27,1%) lub bardzo niskim (20,8%), a 29,2% wskazało na poziom przeciętny. Za ledwie 4,2% osób ankietowanych jest zadowolone, a 18,8% nie wyraziło zdania.
8. Stan budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy został oceniony głównie pozytywnie przez respondentów – łącznie 43,8% osób uważa, że są one w stanie dobrym (37,5%) lub bardzo dobrym 6,3%. Dla 37,5% badanych jest to stan przeciętny, a niezadowolenie wyraziło 18,7% badanych.
9. Podobnie oceniony został stan obiektów zabytkowych w obrębie Gminy Radzanów. Dla 45,9% respondentów są one w stanie dobrym (39,6%) albo bardzo dobrym (6,3%), z kolei na stan średni wskazało 33,3% badanych. Odpowiedzi negatywne wskazało 12,6% ankietowanych.
10. Większość osób biorących udział w badaniu (58,3%) uważa, że dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy jest przeciętna. Według 12,5% respondentów dostępność jest dobra, jednak taki sam odsetek osób myśli przeciwnie, wskazując na odpowiedź „nisko”. Kluczowe są działania zwiększające dostępność przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami.
11. Dostępność infrastruktury wodociągowej została oceniona pozytywnie przez 29,1% badanych, z czego 2,1% wskazało na odpowiedź „bardzo wysoko”. Z kolei 33,3% osób oceniło ją negatywnie, twierdząc, że jest ona na niskim (20,8%) lub bardzo niskim (12,5%) poziomie. Dla 31,3% osób ankietowanych jest to poziom średni. Rekomendowane są dalsze działania w zakresie rozbudowy infrastruktury.
12. Zdecydowana większość respondentów, bo 68,8% uważa, że dostępność infrastruktury kanalizacyjnej jest niezadowalająca. Według 50% jest ona na bardzo niskim poziomie. Pozytywnie wypowiedziało się jedynie 8,4% osób, a 18,8% wskazało na przeciętną dostępność do sieci kanalizacyjnej. Konieczne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy.

13. Dostępność oraz jakość infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie Gminy jest na dosyć dobrym poziomie. 40,4% respondentów wskazało, że dostępność jest na poziomie dobrym lub bardzo dobrym, a w przypadku jakości odsetek ten wyniósł łącznie 37,5%. Na odpowiedź „na średnim poziomie” w przypadku dostępności wskazało 31,9%, a jakość oceniło tak 37,5% badanych.
14. Większość osób ankietowanych uważa, że poziom cyfryzacji usług na obszarze Gminy Radzanów jest na średnim poziomie – odpowiedź tę wskazało 47,9%. Dla 10,4% respondentów jest to poziom dobry (8,3%) lub bardzo dobry (2,1%), z kolei niezadowolenie wyraziło 25% badanych.

Wymiar klimatyczno-środowiskowy

1. Ponad połowa respondentów (51,1%) uważa, że stan środowiska naturalnego w Gminie Radzanów jest na średnim poziomie. Wielu z nich 31,9% wyraziło zadowolenie ze środowiska, natomiast 12,8% oceniło je „nisko” i „bardzo nisko”.
2. 46,4% respondentów ocenia „wysoko” lub „bardzo wysoko” jakość powietrza na terenie Gminy Radzanów. 40,4% ankietowanych dało ocenę neutralną, natomiast zaledwie 12,8% wskazało ocenę „nisko” lub „bardzo nisko”. Rekomendowane są jednak dalsze działania celem ochrony powietrza na terenie Gminy.
3. Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Radzanów większość respondentów oceniła na średnim poziomie (43,5%). Wielu z ankietowanych (26%) dało ocenę „nisko” lub „bardzo nisko”, natomiast pozytywnie jakość wód powierzchniowych oceniło 17,3% badanych. 13% osób biorących udział w badaniu zaznaczyło opcję „trudno powiedzieć”. Wskazane jest podejmowanie działań służących ochronie zasobów wodnych.
4. 44,7% respondentów ocenia czystość obszarów zalesionych na terenie Gminy Radzanów jako przeciętną, natomiast 21,3% ocenia ją jako wysoką lub bardzo wysoką. 23,4% badanych uważa, że czystość jest niska, a 8,5% bardzo niska. Wyniki te wskazują na potrzebę dalszych działań w celu poprawy stanu czystości obszarów zalesionych Gminy.
5. 46,8% uczestników badania wyraziło neutralną opinię na temat poziomu czystości i porządku na terenie Gminy Radzanów. Łącznie 25,6% ocen było pozytywnych, natomiast 25,5% osób wskazało ocenę „nisko” i „bardzo nisko”.

6. Większość respondentów (46,8%) ocenia świadomość ekologiczną mieszkańców Gminy na średnim poziomie. 34,1% ocenia na poziomie nisko lub bardzo nisko, natomiast 14,9% dało ocenę pozytywną. Wskazane jest systematyczne podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.
7. Odpowiedzi wskazują, że system gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Radzanów jest oceniany przeciętnie (48,9% ocen „na średnim poziomie”) z tendencją do umiarkowanego zadowolenia (21,3% ocen „wysoko”, 6,4% „bardzo wysoki”). Odsetek ocen negatywnych wyniósł 21,3%, co oznacza potrzebę przeanalizowania funkcjonowania systemu oraz potencjalnych usprawnień.
8. 51,1% uczestników badania ocenia rozwój odnawialnych źródeł energii OZE na terenie Gminy Radzanów na średnim poziomie. Łącznie 27,6% ocena go negatywnie, a pozytywną ocenę dało zaledwie 6,4%. Jednocześnie 14,9% badanych nie potrafiło ocenić sytuacji.
9. Większość respondentów ocenia „nisko” lub „bardzo nisko” (łącznie 40,4%) działania podejmowane przez Gminę Radzanów w zakresie ochrony środowiska. Neutralną ocenę dało 36,2% ankietowanych, natomiast 12,8% oceniło je pozytywnie. Choć część respondentów dostrzega pozytywne aspekty działań Gminy w ochronie środowiska, to jednak dominują opinie umiarkowane i niepewne, co może sugerować potrzebę zwiększenia efektywności i komunikacji w tym obszarze.

Inne

1. Według respondentów do najważniejszych czynników dla rozwoju Gminy Radzanów należą: rozwój usług społecznych, stan infrastruktury drogowej, a także rozwój lokalnego rynku pracy.
2. Osoby badane uważają, że w latach 2026-2035 Gmina Radzanów powinna kojarzyć się m.in. z bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem do życia, dobrym stanem infrastruktury technicznej, dobrą ofertą edukacyjną i bazą oświatową oraz niską stopą bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
3. Ankietowani najczęściej wskazywali następujące atuty Gminy Radzanów: dobry stan dróg, możliwość rozwoju Gminy, a także dobre oświetlenie.

4. Według osób biorących udział w badaniu Gmina najistotniejszymi problemami do rozwiązania są: rozbudowa sieci kanalizacyjnej, poprawa poziomu edukacji, rozwój usług społecznych, rozwój infrastruktury zdrowia, a także rozwój bazy sportowej.

Misja i wizja rozwoju Gminy Radzanów

W trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Radzanów istotne jest wskazanie wizji i misji, których rolą jest uregulowanie przyszłych działań, do których zmierza Gmina Radzanów, wyznaczenie kierunków rozwoju, a także sposobów jej postępowania.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Radzanów oraz opinie mieszkańców uzyskanie w ramach badania ankietowego pozwoliły na sformułowanie strategicznych kierunków działań wyrażonych w wizji i misji.

Wizja obrazuje stan docelowy Gminy Radzanów w 2035 r. ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy, wyznacza zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych działań oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Uwzględniając powyższe, sformułowano następującą wizję:

Gmina Radzanów to przyjazna mieszkańcom i dobrze skomunikowana wspólnota, zapewniająca wysoki standard życia poprzez rozwój usług społecznych, edukacji, kultury i sportu. Społeczność aktywnie uczestniczy w życiu Gminy, a lokalna gospodarka opiera się na nowoczesnym rolnictwie i rozwijającej się przedsiębiorczości. Rozwój przestrzenny i infrastrukturalny prowadzony jest w sposób zrównoważony, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Misja ma za zadanie w zwięzły sposób ukazać kierunek rozwoju Gminy Radzanów. Koncentruje się na wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom. Wskazuje ogólny trend podążania Gminy w procesach rozwojowych, który jest zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych osób, w tym w szczególności mieszkańców.

Brzmienie misji Gminy Radzanów jest następujące:

Misją Gminy Radzanów jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i aktywności obywatelskiej, wspieranie lokalnej gospodarki i przedsiębiorczości oraz prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej i ekologicznej, odpowiadającej wyzwaniom demograficznym i środowiskowym.

Cele strategiczne i operacyjne

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662) strategia rozwoju gminy określa w szczególności cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy, natomiast cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego i ukazują sposób realizacji celów strategicznych.

Kolejne tabele przedstawiają cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym określone dla Gminy Radzanów w perspektywie do 2035 roku.

Tabela 1 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym

1. Podniesienie kapitału ludzkiego poprzez rozwój usług społecznych
1.1 Poszerzenie dostępności usług społecznych i ochrony zdrowia
1.2 Zapewnienie mieszkańcom dostępu do sportu i kultury
1.3 Podniesienie bezpieczeństwa na terenie Gminy
1.4 Zwiększenie jakości nauczania w szkołach

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze gospodarczym

2. Stworzenie konkurencyjnej gospodarki lokalnej wspierającej rolnictwo oraz przedsiębiorczość
2.1 Promocja i wspieranie zatrudnienia wśród mieszkańców
2.2 Zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z Gminą
2.3 Wsparcie lokalnych przedsiębiorców
2.4 Promocja rolnictwa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze przestrzennym

3. Prowadzenie skutecznej, zrównoważonej polityki przestrzennej
3.1 Usprawnienie komunikacji publicznej
3.2 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej
3.3 Skuteczne zarządzanie przestrzenią w Gminie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

4. Ochrona środowiska naturalnego oraz poprawa efektywności infrastruktury komunalnej
4.1 Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej
4.2 Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat ekologii
4.3 Promowanie odnawialnych źródeł energii
4.4 Ochrona środowiska przyrodniczego wraz z adaptacją do zmian klimatycznych

Źródło: opracowanie własne

Kierunki działań podejmowane do osiągnięcia celów strategicznych

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, strategia rozwoju gminy określa w szczególności kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.

Kierunki działań wskazują przyjętą strategię postępowania, a także służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. Część z nich to konkretne przedsięwzięcia rozwojowe, najczęściej o charakterze inwestycyjnym, których realizacja będzie miała kluczowe znaczenie dla prowadzenia polityki rozwoju Gminy Radzanów w perspektywie do 2035 roku.

W kolejnych tabelach przedstawiono zaplanowane kierunki działań dla osiągnięcia celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 5 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze społecznym

Wymiar społeczny	
1. Podniesienie kapitału ludzkiego poprzez rozwój usług społecznych	
1.1. Poszerzenie dostępności usług społecznych i ochrony zdrowia	1.1.1. Rozbudowa i doposażenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
	1.1.2. Budowa nowego budynku Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
	1.1.3. Prowadzenie badań profilaktycznych dla społeczności lokalnej
	1.1.4. Prowadzenie okresowych spotkań dotyczących higieny i zdrowia uczniów
	1.1.5. Promocja spotkań profilaktycznych
	1.1.6. Udostępnianie informacji w miejscach publicznych o dostępnych formach pomocy społecznej

Wymiar społeczny	
1.2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do sportu i kultury	1.2.1. Systematyczne wsparcie Biblioteki Publicznej
	1.2.2. Dostosowanie oferty Biblioteki do potrzeb mieszkańców
	1.2.3. Dopasowanie pozycji literackich oraz wydarzeń kulturalnych do potrzeb seniorów
	1.2.4. Budowa siłowni zewnętrznej
	1.2.5. Budowa placów zabaw dla dzieci
	1.2.6. Zagospodarowanie zieleni oraz małej architektury
	1.2.7. Budowa nowych obiektów sportowych
	1.2.8. Organizacja zajęć sportowych na wolnym powietrzu dla osób dorosłych
	1.2.9. Dostosowanie oferty obiektów sportowych do potrzeb mieszkańców
	1.2.10. Budowę domu kultury
1.3. Podniesienie bezpieczeństwa na terenie Gminy	1.3.1. Promocja numerów alarmowych w miejscach publicznych
	1.3.2. Zapewnienie dostępności obiektów zbiorowej ochrony ludności
	1.3.3. Rozwój systemu edukacji, szkoleń oraz zaplecza szkoleniowego w zakresie bezpieczeństwa
	1.3.4. Zabezpieczenie logistycznego i zapewnienie ciągłości dostaw
	1.3.5. Utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności, w tym Krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej
1.4. Zwiększenie jakości nauczania w szkołach	1.4.1. Modernizacja oraz doposażanie placówek szkolnych
	1.4.2. Budowa przyszkolnej infrastruktury sportowej
	1.4.3. Prowadzenie szkoleń i kursów poszerzających kompetencje nauczycieli
	1.4.4. Budowa przedszkola / żłobka

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze gospodarczym

Wymiar gospodarczy	
2. Stworzenie konkurencyjnej gospodarki lokalnej wspierającej rolnictwo oraz przedsiębiorczość	
2.1. Promocja i wspieranie zatrudnienia wśród mieszkańców	2.1.1. Organizowanie spotkań dla osób pozostających bez zatrudnienia dotyczących wolnych stanowisk pracy w Gminie
	2.1.2. Współpraca Władz Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy
2.2. Zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z Gminą	2.2.1. Realizacja programów na rzecz integracji społecznej przy wykorzystaniu środków zewnętrznych
	2.2.2. Prowadzenie wolontariatu na rzecz osób starszych
	2.2.3. Udostępnianie najważniejszych informacji dotyczących Gminy oraz wydarzeń na stronie internetowej Gminy
	2.2.4. Budowa budynków zebrań wiejskich
2.3. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców	2.3.1. Udostępnianie informacji o istniejących formach wsparcia dla przedsiębiorców
	2.3.2. Prowadzenie kursów / warsztatów dla młodzieży i dorosłych mieszkańców z zakresu przedsiębiorczości
	2.3.3. Modernizacja targowiska gminnego
	2.3.4. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców, w szczególności gospodarstw rolnych, w zatrudnianiu pracowników sezonowych
2.4. Promocja rolnictwa	2.4.1. Udzielanie wsparcia gospodarstwom rolnym, w szczególności prowadzącym produkcję owoców i warzyw
	2.4.2. Udostępnianie informacji o produktach ekologicznych na stronie Gminy
	2.4.3. Organizacja wydarzeń związanych z promocją produktów rolnych w tym papryki oraz ekologicznych owoców i warzyw

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze przestrzennym

Wymiar przestrzenny	
3. Prowadzenie skutecznej, zrównoważonej polityki przestrzennej	
3.1. Usprawnienie komunikacji publicznej	3.1.1. Dostosowanie siatki połączeń komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców
	3.1.2. Modernizacja przystanków autobusowych
	3.1.3. Zwiększanie dostępności informacji dotyczących rozkłady jazdy komunikacji publicznej
3.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej	3.2.1. Doposażenie dróg gminnych w latarnie świetlne
	3.2.2. Budowa sieci gazowej
	3.2.3. Zastosowanie OZE w budynkach gminnych
	3.2.4. Modernizacja kotłowni w budynkach szkół oraz budynku Urzędu Gminy
	3.2.5. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	3.2.6. Budowa chodników przy drogach gminnych
	3.2.7. Modernizacja i budowa dróg gminnych
3.3. Skuteczne zarządzanie przestrzenią w Gminie	3.3.1. Systematyczne tworzenie przestrzeni publicznych
	3.3.2. Usuwanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej
	3.3.3. Systematyczna aktualizacja dokumentów planistycznych oraz monitoring ich wdrażania
	3.3.4. Wspieranie działań ograniczających uciążliwość zapachową związanych z działalnością rolniczą i handlową

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

Wymiar klimatyczno-środowiskowy	
4. Ochrona środowiska naturalnego oraz poprawa efektywności infrastruktury komunalnej	
4.1. Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej	4.1.1. Kontrolowanie zbiorników bezodpływowych i częstotliwości wywozu nieczystości płynnych
	4.1.2. Systematyczna modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej
	4.1.3. Przebudowa stacji uzdatniania wody
	4.1.4. Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków
	4.1.5. Rozbudowa sieci wodociągowej
	4.1.6. Modernizacja istniejącej i budowa nowej stacji uzdatniania wody
	4.1.7. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
	4.1.8. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej przez rolników
4.2. Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat ekologii	4.2.1. Organizowanie spotkań informacyjnych nt. możliwości pozyskania dofinansowania na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków
	4.2.2. Wsparcie mieszkańców zakładających zbiorniki bezodpływowe
	4.2.3. Prowadzenie wydarzeń oraz warsztatów o tematyce prośrodowiskowej
	4.2.4. Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach
4.3. Promowanie odnawialnych źródeł energii	4.3.1. Promocja odnawialnych źródeł energii
	4.3.2. Promocja systemów fotowoltaicznych
4.4. Ochrona środowiska przyrodniczego wraz z adaptacją do zmian klimatycznych	4.4.1. Wyposażenie miejsc publicznych w kosze na śmieci
	4.4.2. Zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci
	4.4.3. Wsparcie mieszkańców w wymianie pieców węglowych
	4.4.4. Monitorowanie stanu i jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych

Źródło: opracowanie własne

Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, strategia rozwoju gminy określa w szczególności oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Rezultaty to wszelkie przewidywane oraz nie dające się przewidzieć skutki realizacji poszczególnych kierunków działań. Należy zaznaczyć, że muszą one być weryfikowalne i mierzalne, w związku z czym dla każdego z oczekiwanych rezultatów określone zostały wskaźniki, które pozwalają na ocenę stopnia realizacji strategii.

W tabelach przedstawiono oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia przyporządkowane do poszczególnych kierunków działań w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 9 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze społecznym

Wymiar społeczny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
Poszerzenie dostępności usług społecznych i ochrony zdrowia	Rozbudowa i doposażenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej	Podwyższenie jakości świadczonych usług	Liczba obiektów opieki zdrowotnej objętych wsparciem	2
	Budowa nowego budynku Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej			

Wymiar społeczny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Prowadzenie badań profilaktycznych dla społeczności lokalnej	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Liczba przeprowadzonych akcji/działań profilaktycznych dla mieszkańców	1/rok
	Prowadzenie okresowych spotkań dotyczących higieny i zdrowia uczniów	Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży na temat zdrowia	Liczba przeprowadzonych spotkań w szkołach	2 razy w roku w każdej szkole
	Promocja spotkań profilaktycznych	Zapobieganie powstawaniu uzależnień wśród mieszkańców	Liczba zorganizowanych spotkań z mieszkańcami	5 – 10/rocznie
	Udostępnianie informacji w miejscach publicznych o dostępnych formach pomocy społecznej	Zapewnienie pomocy osobom potrzebującym wsparcia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	172
Zapewnienie mieszkańcom dostępu do sportu i kultury	Systematyczne wsparcie Biblioteki Publicznej	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej na potrzeby społeczności lokalnej	Liczba działań wspierających funkcjonowanie Bibliotek	2 – 3/rok
	Dostosowanie oferty Biblioteki do potrzeb mieszkańców		Liczba osób korzystających z Biblioteki	461
	Dopasowanie pozycji literackich oraz wydarzeń kulturalnych do potrzeb seniorów			83
	Budowa siłowni zewnętrznej	Zwiększenie bazy sportowej	Liczba siłowni zewnętrznych	2

Wymiar społeczny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Budowa placów zabaw dla dzieci		Liczba placów zabaw	8
	Zagospodarowanie zieleni oraz małej architektury		Liczba nowych miejsc do rekreacji	2
	Budowa nowych obiektów sportowych		Liczba obiektów sportowych	4
	Organizacja zajęć sportowych na wolnym powietrzu dla osób dorosłych		Liczba przeprowadzonych zajęć dla osób dorosłych	2 – 4/rok
	Dostosowanie oferty obiektów sportowych do potrzeb mieszkańców		Liczba osób korzystających z obiektów sportowych	50 – 60
	Budowa domu kultury	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej na potrzeby społeczności lokalnej	Liczba wybudowanych obiektów	1
Podniesienie bezpieczeństwa na terenie Gminy	Promocja numerów alarmowych w miejscach publicznych	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie	Liczba podjętych działań informacyjno-promocyjnych	1/rok
	Zapewnienie dostępności obiektów zbiorowej ochrony ludności		Liczba utworzonych/zmodernizowanych obiektów zbiorowej ochrony ludności	2

Wymiar społeczny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Rozwój systemu edukacji, szkoleń oraz zaplecza szkoleniowego w zakresie bezpieczeństwa		Liczba przeprowadzonych szkoleń	1/rok
	Zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw		Liczba podjętych działań	1
	Utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności, w tym Krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej		Liczba wspartych jednostek ochrony przeciwpożarowej	5
Zwiększenie jakości nauczania w szkołach	Modernizacja oraz doposażanie placówek szkolnych	Poprawa jakości kształcenia	Liczba podjętych działań mających na celu poprawę jakości kształcenia	3
	Budowa przyszkolnej infrastruktury sportowej		Liczba zbudowanych obiektów	1
	Prowadzenie szkoleń i kursów poszerzających kompetencje nauczycieli		Liczba kursów	3-5/rok
	Budowa przedszkola/żłobka	Wsparcie rodziców w powrocie na rynek pracy	Liczba nowych miejsc w przedszkolach/żłobkach	5 – 8

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze gospodarczym

Wymiar gospodarczy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
Promocja i wspieranie zatrudnienia wśród mieszkańców	Organizowanie spotkań dla osób pozostających bez zatrudnienia dotyczących wolnych stanowisk pracy w Gminie	Spadek poziomu bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych w Gminie	75
	Współpraca Władz Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy			
Zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z Gminą	Realizacja programów na rzecz integracji społecznej przy wykorzystaniu środków zewnętrznych	Zwiększenie współpracy między Władzami Gminy a mieszkańcami oraz pomiędzy samymi mieszkańcami	Liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych	30%
	Prowadzenie wolontariatu na rzecz osób starszych		Liczba wolontariuszy w Gminie	5
	Udostępnianie najważniejszych informacji dotyczących Gminy oraz wydarzeń na stronie internetowej Gminy	Poprawa komunikacji między władzami samorządowymi a społecznością lokalną	Liczba informacji na stronie Urzędu Gminy	W miarę potrzeb, średnio 5 /m-c
	Budowa budynków zebrań wiejskich		Liczba powstałych obiektów zebrań wiejskich	1

Wymiar gospodarczy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
Wsparcie lokalnych przedsiębiorców	Udostępnianie informacji o istniejących formach wsparcia dla przedsiębiorców	Zwiększenie znaczenia przedsiębiorczości w Gminie	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w Gminie	152
	Prowadzenie kursów / warsztatów dla młodzieży i dorosłych mieszkańców z zakresu przedsiębiorczości	Wzrost zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej	Liczba przeprowadzonych zajęć	1/rok
	Modernizacja targowiska gminnego	Poprawa stanu infrastruktury usługowej	Liczba zmodernizowanych obiektów	1
	Wspieranie lokalnych przedsiębiorców, w szczególności gospodarstw rolnych, w zatrudnianiu pracowników sezonowych	Zwiększenie dostępności pracowników sezonowych dla lokalnych przedsiębiorców i gospodarstw rolnych	Liczba przedsiębiorców/gospodarstw korzystających ze wsparcia w zakresie zatrudniania pracowników sezonowych	400
Promocja rolnictwa	Udzielanie wsparcia gospodarstwom rolnym, w szczególności prowadzącym produkcję owoców i warzyw	Zwiększenie zainteresowania uprawami ekologicznymi	Liczba możliwych form wsparcia dla rolników	2
	Udostępnianie informacji o produktach ekologicznych na stronie Gminy		Liczba udostępnionych informacji	1

Wymiar gospodarczy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Organizacja wydarzeń związanych z promocją produktów rolnych w tym papryki oraz ekologicznych owoców i warzyw		Liczba zorganizowanych wydarzeń	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze przestrzennym

Wymiar przestrzenny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
Usprawnienie komunikacji publicznej	Dostosowanie siatki połączeń komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców	Zwiększenie dostępności komunikacji publicznej	Liczba kursów komunikacji publicznej w poszczególnych sołectwach	25
	Modernizacja przystanków autobusowych		Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	7
	Zwiększanie dostępności informacji dotyczących rozkładu jazdy komunikacji publicznej		Liczba udostępnionych informacji w zakresie rozkładu jazdy	20
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej	Doposażenie dróg gminnych w latarnie świetlne	Zwiększenie jakości życia mieszkańców	Liczba latarni w Gminie	550

Wymiar przestrzenny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Budowa sieci gazowej		Długość sieci gazowej	20 km
	Zastosowanie OZE w budynkach gminnych		Liczba budynków posiadających dostęp do OZE	6
	Modernizacja kotłowni w budynkach szkół oraz budynku Urzędu Gminy	Zwiększenie efektywności energetycznej infrastruktury	Liczba zmodernizowanych kotłowni	4
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej		Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	1
	Budowa chodników przy drogach gminnych	Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych	Długość wybudowanych chodników	10 km
	Modernizacja i budowa dróg gminnych	Podwyższenie jakości transportu w Gminie	Długość dróg gminnych objętych działaniami	15 km
Skuteczne zarządzanie przestrzenią w Gminie	Systematyczne tworzenie przestrzeni publicznych	Zwiększenie jakości przestrzennego wizerunku gminy	Liczba nowych przestrzeni publicznych	3
	Usuwanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej	Zniwelowanie barier architektonicznych dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	Liczba podjętych działań w zakresie niwelowania barier architektonicznych	3
	Systematyczna aktualizacja dokumentów planistycznych oraz monitoring ich wdrażania	Zniwelowanie negatywnych zjawisk społecznych	Liczba zaktualizowanych dokumentów planistycznych	3 – 4

Wymiar przestrzenny				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Wspieranie działań ograniczających uciążliwości zapachowych związanych z działalnością rolniczą i hodowlaną	Ograniczenie konfliktów przestrzennych, społecznych i środowiskowych	Liczba podjętych działań	ok. 5/rok

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

Wymiar klimatyczno-środowiskowy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej	Kontrolowanie zbiorników bezodpływowych i częstotliwości wywozu nieczystości płynnych	Zwiększenie jakości stanu środowiska przyrodniczego	Liczba przeprowadzonych kontroli zbiorników bezodpływowych	201
	Systematyczna modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej		Długość sieci wodociągowej	63,4 km
	Przebudowa stacji uzdatniania wody		Długość sieci kanalizacyjnej	6 km
			Liczba stacji uzdatniania wody objętych działaniami	1
	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków		Liczba podjętych działań w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków	1

Wymiar klimatyczno-środowiskowy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
	Rozbudowa sieci wodociągowej		Długość sieci wodociągowej	63,4 km
	Modernizacja istniejącej i budowa nowej stacji uzdatniania wody		Liczba podjętych działań w zakresie stacji uzdatniania wody	1
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	221
	Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej przez rolników	Zwiększenie jakości wód oraz regulacja istniejącej gospodarki wodnej	Liczba gospodarstw rolnych stosujących ekologiczne praktyki	50
Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat ekologii	Organizowanie spotkań informacyjnych nt. możliwości pozyskania dofinansowania na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Większa dbałość mieszkańców o środowisko naturalne	Liczba zorganizowanych spotkań	5
	Wsparcie mieszkańców zakładających zbiorniki bezodpływowe		Liczba nowych zbiorników bezodpływowych	626
	Prowadzenie wydarzeń oraz warsztatów o tematyce prośrodowiskowej		Liczba zorganizowanych wydarzeń	1/rok
	Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	Kształtowanie i wzmacnianie świadomości	Liczba przeprowadzonych spotkań/prelekcji w zakresie ekologii w placówkach oświatowych	6

Wymiar klimatyczno-środowiskowy				
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik osiągnięcia	Wartość docelowa
		ekologicznej społeczności lokalnej		
Promowanie odnawialnych źródeł energii	Promocja odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie wykorzystania OZE	Liczba podjętych działań informacyjno-promocyjnych	2/rok
	Promocja systemów fotowoltaicznych			
Ochrona środowiska przyrodniczego wraz z adaptacją do zmian klimatycznych	Wypożyczenie miejsc publicznych w kosze na śmieci	Zachowanie czystości w miejscach publicznych	Liczba pojemników na odpady	60
	Zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci		Liczba kontroli czystości środowiska przyrodniczego	10/rok
	Wsparcie mieszkańców w wymianie pieców węglowych	Poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem	7
	Monitorowanie stanu i jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych	Zachowanie ochrony różnorodności gatunkowej flory i fauny	Liczba podjętych działań w zakresie monitoringu jakości wód	1

Źródło: opracowanie własne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obejmuje część opisową oraz część graficzną. Warstwa graficzna została ujęta w formie załącznika do niniejszego dokumentu, natomiast elementy opisowe przedstawiono w dalszej części rozdziału.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Struktura sieci osadniczej Gminy Radzanów ma charakter typowo wiejski, rozproszony, z wyraźnie zaznaczoną hierarchią jednostek osadniczych. Układ ten tworzą liczne miejscowości o zróżnicowanej wielkości i funkcjach, powiązane ze sobą siecią dróg lokalnych oraz relacjami funkcjonalnymi.

Do głównych ośrodków osadniczych w Gminie należą: Radzanów, Bukówno oraz Rogolin. Szczególną rolę pełni Radzanów, który stanowi centralny ośrodek administracyjno-usługowy gminy, koncentrujący najważniejsze funkcje publiczne, społeczne i gospodarcze. To tutaj zlokalizowane są instytucje administracyjne oraz podstawowe usługi, co czyni miejscowość głównym miejscem obsługi mieszkańców całego obszaru gminy. Bukówno i Rogolin pełnią natomiast funkcje ośrodków wspomagających, uzupełniających system osadniczy poprzez zapewnienie dostępu do podstawowych usług dla mieszkańców swoich rejonów.

Należy również podkreślić, że duży potencjał rozwojowy mają miejscowości: Błeszno, Branica, Czarnocin, Grotki, Kadłubska Wola, Młodynie Dolne, Młodynie Górne, Ocieść. Miejscowości te, ze względu na swoje położenie, istniejące zagospodarowanie oraz powiązania komunikacyjne, mogą w przyszłości pełnić ważniejszą rolę w obsłudze lokalnej ludności oraz stanowić obszary koncentracji nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Pozostałe jednostki osadnicze mają charakter uzupełniający i pełnią głównie funkcje mieszkaniowe oraz rolnicze. Są to wsie i ich części, w których dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, a ich rozwój opiera się przede wszystkim na kontynuacji istniejącego zagospodarowania.

System powiązań przyrodniczych

Na terenie Gminy Radzanów występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki,
- Cztery pomniki przyrody.

Ponadto przez obszar Gminy przebiegają następujące korytarze ekologiczne:

- Dolina Pilicy Pn – GkPdC-4A,
- Dolina Dolnej Pilicy – GkPdC-7.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Na obszarze Gminy Radzanów znajduje się sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych. Przez gminę na niewielkim fragmencie (dł. 1,378 km), w jej zachodniej części przebiega droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kock.

Na terenie Gminy Radzanów funkcjonują obecnie dwie podstawowe trasy rowerowe o charakterze lokalnym. Pierwsza z nich przebiega od szkoły podstawowej w Rogolinie, przez centrum usługowe w Radzanowie, aż do siedziby Urzędu Gminy, stanowiąc istotne połączenie pomiędzy kluczowymi punktami obsługi mieszkańców. Druga trasa zlokalizowana jest w Bukównie i łączy szkołę z lokalnym centrum usługowym, pełniąc funkcję komunikacyjną w obrębie miejscowości.

Istniejąca infrastruktura rowerowa ma jednak ograniczony zasięg i nie zapewnia ciągłości w skali ponadlokalnej. W szczególności odczuwalny jest brak tras tranzytowych, które mogłyby pełnić funkcję ciągów pieszo-rowerowych o znaczeniu ponadgminnym, integrujących system komunikacyjny z sąsiednimi gminami oraz wpisujących się w przebieg szlaków turystycznych.

W północnej części gminy, objętej Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Pilicy i Drzewiczki funkcjonują trasy turystyczne wykorzystujące istniejące jezdnie i dukty leśne w celu zapewnienia dojazdu dla rowerów.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Głównymi elementami infrastruktury technicznej na terenie Gminy Radzanów są:

- Sieć wodociągowa:
  - jedna stacja uzdatniania wody znajduje się w miejscowości Radzanów, w jej skład wchodzi trzy studnie głębinowe połączone we wspólną sieć wodociągową zasilającą wodociąg gminny,
  - sieć znajduje się niemal we wszystkich sołectwach, nie zwodociągowane są jeszcze 4 miejscowości oraz zabudowania oddalone od zwartej zabudowy w pozostałych miejscowościach,
- Sieć kanalizacyjna:
  - oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w miejscowości Smardzew,
  - infrastruktura kanalizacyjna jest bardzo słabo rozwinięta – w 2024 r. korzystało z niej 379 osób - w 46 budynkach,
  - mieszkańcy korzystają przede wszystkim z rozwiązań indywidualnych – przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych,
- Sieć gazowa:
  - Przez Gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 1000 mm relacji Gustorzyn – Wronów,
- Sieć elektryczna:
  - przebieg wielu linii energetycznych napowietrznych średniego napięcia 15 kV, zasilanych z Głównego Punktu Zasilania Białobrzegi i Jedlińsk,
  - zlokalizowane są stacje transformatorowe SN/n.n. oraz linie niskiego napięcia.

Natomiast wśród głównych elementów infrastruktury społecznej należy wyróżnić:

- infrastruktura edukacyjna:
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. D. F. Czachowskiego w Bukównie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka w Czarnocinie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Rogolinie,
- Infrastruktura kulturalna:
  - Gminna Biblioteka Publiczna w Radzanowie,

- Świetlice wiejskie i strażnice OSP jako miejsca spotkań lokalnej społeczności: w Żydach, Grotkach, Bukównie Radzanowie Młodyniach Górnych, Ocieściu, Czarnocinie, Kadłubskiej Woli Ratoszynie, Błesznie, Branicy Roglinie,
- Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji,
- Infrastruktura sportowa:
  - Ogólnodostępne boisko w Radzanowie,
  - Sportowa infrastruktura przyszkolna,
- Infrastruktura społeczna:
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzanowie,
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzanowie,
  - Ochotnicze straże pożarne w miejscowościach: Radzanów, Ratoszyn, Grotki, Czarnocin, Bukówno, Młodynie Górne, Młodynie Dolne, Kadłubska Wola, Branica,
  - Posterunek Policji w Radzanowie.

Obszary Strategicznej Interwencji

Na poziomie krajowym Gmina Radzanów zakwalifikowana została do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Na poziomie regionalnym Gmina Radzanów zaklasyfikowana została do następujących Obszarów Strategicznej Interwencji:

- OSI problemowe – podregiony NUTS 3: OSI regionu Mazowieckiego stołecznego: radomski obszar strategicznej interwencji.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Gmina Radzanów, jako jednostka o dominującej funkcji rolniczej, charakteryzuje się znacznym udziałem użytków rolnych oraz relatywnie wysokim stopniem przekształcenia środowiska przyrodniczego przez działalność człowieka. Jednocześnie na jej obszarze występują cenne elementy środowiska naturalnego, w tym układy hydrograficzne, gleby o zróżnicowanej jakości, a także obszary objęte ochroną przyrody, co determinuje konieczność prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej i środowiskowej.

Podstawowym celem ochrony środowiska w Gminie jest zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym, w szczególności intensywną produkcją rolną, a ochroną zasobów przyrodniczych oraz poprawą jakości życia mieszkańców. W tym kontekście istotne jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią, uwzględniające predyspozycje środowiskowe oraz ograniczenia wynikające z jego stanu i wrażliwości.

W zakresie ochrony powietrza kluczowym wyzwaniem jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z indywidualnych źródeł ciepła oraz działalności rolniczej. Na terenie Gminy nie występują duże źródła emisji przemysłowej, jednak istotnym problemem pozostaje tzw. niska emisja, związana z wykorzystaniem paliw stałych w gospodarstwach domowych. Działania w tym obszarze powinny koncentrować się na modernizacji systemów grzewczych, zwiększaniu efektywności energetycznej budynków, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz edukacji ekologicznej mieszkańców.

Istotnym elementem systemu przyrodniczego Gminy są zasoby wodne, w szczególności rzeka Pierzchnianka wraz z dopływami, stanowiąca główny element sieci hydrograficznej. Obszar gminy znajduje się w dorzeczu Wisły i objęty jest systemem jednolitych części wód powierzchniowych, dla których określono cele środowiskowe obejmujące osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Jednocześnie część wód, w tym Pierzchnianka, charakteryzuje się stanem poniżej dobrego, co wskazuje na konieczność podejmowania działań naprawczych, w tym ograniczania zanieczyszczeń obszarowych związanych z rolnictwem oraz poprawy gospodarki wodno-ściekowej.

W zakresie ochrony przyrody szczególne znaczenie mają obszary objęte formami ochrony, w tym Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Pilicy i Drzewiczki, a także obszary powiązane funkcjonalnie z systemem przyrodniczym doliny Pilicy. Obszary te pełnią istotną rolę w zachowaniu bioróżnorodności, stanowiąc jednocześnie element regionalnych korytarzy ekologicznych. Polityka przestrzenna Gminy powinna zapewniać ich ochronę poprzez ograniczanie presji inwestycyjnej, zachowanie ciągłości ekologicznej oraz wspieranie działań służących ochronie siedlisk przyrodniczych i gatunków.

Istotnym komponentem środowiska są również gleby, które ze względu na dominującą funkcję rolniczą Gminy stanowią jeden z najważniejszych zasobów. Ochrona gleb powinna polegać na przeciwdziałaniu ich degradacji, w tym erozji oraz zanieczyszczeniom wynikającym z nadmiernego stosowania nawozów i środków ochrony roślin. Kluczowe znaczenie ma także racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ograniczające przeznaczanie gruntów rolnych wysokiej klasy na cele nierolnicze.

Krajobraz Gminy Radzanów ma charakter typowo rolniczy, zdominowany przez równinne i niskofaliste tereny, uzupełnione dolinami cieków wodnych oraz elementami zabudowy wiejskiej. Ochrona krajobrazu powinna obejmować zachowanie jego rolniczego charakteru, przeciwdziałanie nadmiernej urbanizacji oraz dbałość o ład przestrzenny. Szczególne znaczenie ma ochrona krajobrazu dolin rzecznych oraz terenów otwartych, które pełnią funkcje przyrodnicze i krajobrazowe.

W kontekście zagrożeń środowiskowych należy wskazać przede wszystkim zanieczyszczenia wód i powietrza, hałas komunikacyjny oraz presję wynikającą z intensywnej działalności rolniczej. Choć na terenie Gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, konieczne jest uwzględnianie potencjalnych zmian klimatycznych i ich wpływu na gospodarkę wodną oraz warunki przyrodnicze.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dziedzictwo kulturowe Gminy Radzanów stanowi istotny element jej tożsamości przestrzennej i społecznej, a jednocześnie ważny czynnik rozwoju lokalnego. Na jego zasoby składają się przede wszystkim zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne.

Podstawowym założeniem polityki przestrzennej Gminy w tym zakresie jest zachowanie, ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym dostosowaniu ich do współczesnych potrzeb społecznych i gospodarczych. Ochrona ta powinna być realizowana w sposób kompleksowy, obejmujący zarówno pojedyncze obiekty zabytkowe, jak i całe układy przestrzenne, w tym historyczne struktury osadnicze, które stanowią ważny element krajobrazu kulturowego gminy.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Radzanów powinny koncentrować się przede wszystkim na zachowaniu autentyczności i integralności obiektów zabytkowych, przeciwdziałaniu ich degradacji oraz właściwym kształtowaniu otoczenia tych obiektów. Wszelkie działania inwestycyjne w obrębie obiektów i obszarów objętych ochroną powinny być prowadzone z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich oraz z poszanowaniem historycznych wartości przestrzennych i architektonicznych.

Istotnym kierunkiem działań jest również ochrona układów ruralistycznych, charakterystycznych dla Gminy jako obszaru o dominującej funkcji rolniczej. Zachowanie wiejskiego charakteru wsi, w tym układu zabudowy, sieci dróg oraz relacji przestrzennych pomiędzy zabudową a terenami rolnymi, ma kluczowe znaczenie dla utrzymania tożsamości krajobrazowej i kulturowej Gminy. W tym kontekście szczególnie ważne jest przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy oraz zachowanie ładu przestrzennego.

Realizacja celów w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wymaga współpracy z organami ochrony zabytków, właścicielami obiektów oraz społecznością lokalną. Kluczowe znaczenie ma także prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych, zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie wartości dziedzictwa kulturowego oraz potrzeby jego ochrony.

Na terenie Gminy Radzanów występują obiekty oraz elementy zagospodarowania przestrzennego posiadające istotne wartości kulturowe i krajobrazowe, które pomimo braku formalnego objęcia ochroną jako dobra kultury współczesnej, stanowią ważny element lokalnej tożsamości oraz dziedzictwa przestrzennego.

Szczególne znaczenie mają zachowane przykłady tradycyjnej drewnianej zabudowy wiejskiej, charakterystycznej dla krajobrazu Gminy. Najlepiej zachowane obiekty tego

typu występują w miejscowościach Błeszno, Grotki, Kadłubska Wola, Radzanów oraz Smardzew. Istotnym elementem krajobrazu kulturowego są również liczne kapliczki i krzyże przydrożne, stanowiące świadectwo lokalnej tradycji, historii oraz tożsamości mieszkańców.

Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej powinny koncentrować się przede wszystkim na zachowaniu charakterystycznych cech krajobrazu wiejskiego oraz ochronie obiektów posiadających wartości architektoniczne, społeczne i kulturowe. Szczególne znaczenie ma przeciwdziałanie degradacji tradycyjnej zabudowy oraz wspieranie działań związanych z jej utrzymaniem, remontem i adaptacją z poszanowaniem historycznej formy i materiałów.

Istotnym kierunkiem działań jest także ochrona elementów małej architektury sakralnej, w tym kapliczek i krzyży przydrożnych, które stanowią ważny element przestrzeni publicznej i krajobrazu kulturowego Gminy. Działania w tym zakresie powinny obejmować ich zachowanie, konserwację oraz właściwe zagospodarowanie otoczenia.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kluczowym założeniem jest utrzymanie rolniczego charakteru Gminy przy jednoczesnym umożliwieniu jej rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez odpowiednie kształtowanie funkcji osadniczych, usługowych i infrastrukturalnych.

Podstawowym kierunkiem zmian jest koncentracja zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych oraz w wyznaczonych strefach planistycznych, co ma na celu ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury. Plan Ogólny Gminy Radzanów wprowadzi podział na strefy funkcjonalne, w tym m.in. strefy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, usługowe, gospodarcze, infrastrukturalne, zieleni i rekreacji oraz tereny otwarte, które określą dopuszczalne kierunki zagospodarowania i będą stanowić podstawę dla prowadzenia polityki przestrzennej.

Istotnym elementem jest rozwój funkcji mieszkaniowej w sposób uporządkowany, z zachowaniem ciągłości struktury osadniczej oraz odpowiedniego dostępu do infrastruktury technicznej i społecznej. Nowa zabudowa powinna być lokalizowana przede wszystkim jako uzupełnienie istniejących struktur (w tym w obszarach uzupełnienia zabudowy), co pozwala na ograniczenie presji na tereny rolnicze oraz zmniejszenie kosztów uzbrojenia terenów.

W zakresie funkcji gospodarczych przewiduje się rozwój działalności usługowej i produkcyjnej w wyznaczonych strefach, z uwzględnieniem potrzeb lokalnej gospodarki oraz powiązań z rolnictwem. Szczególne znaczenie ma wspieranie działalności związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym, usługami dla rolnictwa oraz lokalną przedsiębiorczością, przy jednoczesnym ograniczaniu lokalizacji funkcji uciążliwych dla zabudowy mieszkaniowej, w szczególności przedsięwzięć związanych z intensywną hodowlą zwierząt, mogących powodować ponadnormatywne uciążliwości zapachowe, pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz konflikty przestrzenne, społeczne i środowiskowe.

Ważnym kierunkiem zmian jest również rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, który powinien być skoordynowany z kierunkami zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje w tym zakresie powinny koncentrować się w obszarach przeznaczonych pod rozwój zabudowy oraz zapewniać obsługę istniejących i planowanych terenów inwestycyjnych.

Szczególne znaczenie ma ochrona terenów rolnych, w tym gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych, które powinny być w możliwie największym stopniu wyłączone spod zabudowy. Istotnym elementem polityki przestrzennej Gminy jest ochrona zwartych kompleksów gruntów rolnych poprzez ograniczanie procesów rozpraszania zabudowy.

Równocześnie istotne jest zachowanie i ochrona terenów przyrodniczo cennych oraz systemu ekologicznego Gminy, w tym dolin rzecznych, terenów leśnych i zadrzewień śródpolnych. Zmiany w zagospodarowaniu powinny uwzględniać konieczność zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz ograniczania presji inwestycyjnej na obszary o wysokich walorach środowiskowych.

W zakresie kształtowania przestrzeni publicznych przewiduje się ich rozwój i poprawę jakości poprzez tworzenie nowych oraz modernizację istniejących terenów rekreacyjnych, sportowych i integracyjnych. Działania te mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie funkcji społecznych przestrzeni.

Dodatkowo rekomendowane jest podejmowanie działań służących adaptacji do zmian klimatu, w tym zwiększanie retencji wodnej, rozwój terenów zieleni oraz stosowanie rozwiązań sprzyjających poprawie jakości środowiska.

Szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Gmina Radzanów, jako obszar o dominującej funkcji rolniczej i rozproszonej strukturze osadniczej, wymaga prowadzenia aktywnej polityki mieszkaniowej ukierunkowanej na utrzymanie liczby ludności oraz przeciwdziałanie jej odpływowi, szczególnie wśród osób młodych. Jednym z kluczowych wyzwań jest zapewnienie możliwości osiedlania się nowych mieszkańców oraz tworzenie warunków sprzyjających pozostawianiu ludności w Gminie. W tym kontekście zwiększone zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe wynika z konieczności przeciwdziałania procesom depopulacyjnym oraz wzmocnienia lokalnego potencjału społecznego.

Istotnym czynnikiem uzasadniającym zwiększenie zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową jest także potrzeba poprawy warunków mieszkaniowych obecnych mieszkańców, w tym umożliwienia realizacji zabudowy jednorodzinnej przez młode gospodarstwa domowe oraz rozwój zabudowy zagrodowej związanej z prowadzeniem działalności rolniczej. W warunkach Gminy Radzanów, gdzie znaczącą rolę odgrywa rolnictwo, konieczne jest zapewnienie możliwości rozwoju siedlisk rolniczych, co stanowi specyficzną potrzebę odróżniającą obszary wiejskie od miejskich.

Ponadto, ze względu na intensywny charakter produkcji rolnej, w szczególności związanej z uprawami wymagającymi zwiększonego nakładu pracy sezonowej, istotne jest zapewnienie możliwości realizacji budynków mieszkalnych oraz zaplecza socjalnego przeznaczonego dla pracowników sezonowych zatrudnianych w gospodarstwach rolnych. Zapotrzebowanie to występuje przede wszystkim w okresie od marca do listopada. Uwzględnienie tego rodzaju zabudowy stanowi ważny element wspierania lokalnej gospodarki rolnej oraz zapewnienia odpowiednich warunków bytowych dla osób zatrudnionych przy pracach sezonowych.

Dodatkowo, zwiększone zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wynika z potrzeby uporządkowania struktury przestrzennej poprzez wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy oraz koncentrację nowych inwestycji w obrębie istniejących miejscowości. Takie podejście umożliwia racjonalne wykorzystanie przestrzeni, ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz pozwala na efektywniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.

Znaczenie mają również uwarunkowania związane z dostępnością komunikacyjną Gminy oraz jej położeniem względem ośrodków miejskich, co stwarza potencjał rozwoju funkcji mieszkaniowej dla osób poszukujących miejsca zamieszkania poza miastem, przy zachowaniu możliwości dojazdu do pracy i usług. Wzrost zainteresowania terenami wiejskimi jako miejscem zamieszkania stanowi istotny czynnik wpływający na zwiększone zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane.

Mając powyższe na uwadze, dopuszcza się zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową o 15%, co jest uzasadnione szczególnymi potrzebami wynikającymi z konieczności poprawy warunków życia mieszkańców, przeciwdziałania niekorzystnym procesom demograficznym, wspierania rozwoju rolnictwa oraz zapewnienia spójnego i uporządkowanego rozwoju przestrzennego Gminy.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Na terenie Gminy Radzanów dopuszcza się możliwość lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego, przy czym ich realizacja powinna uwzględniać skalę i charakter gminy oraz nie powodować negatywnego wpływu na ład przestrzenny, układ komunikacyjny i funkcjonowanie istniejącej zabudowy.

Lokalizacja tego typu obiektów powinna być analizowana indywidualnie, z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej, wpływu na lokalny handel i usługi oraz konieczności zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i parkingowej.

Preferuje się sytuowanie obiektów handlowych w miejscach zapewniających dobrą obsługę komunikacyjną oraz ograniczających potencjalne konflikty przestrzenne i środowiskowe.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy Radzanów powinna wynikać z polityki przestrzennej przyjętej na poziomie lokalnym oraz ponadlokalnym, a jednocześnie uwzględniać rzeczywiste potrzeby mieszkańców, uwarunkowania środowiskowe oraz możliwości rozwojowe Gminy. Inwestycje te obejmują w szczególności infrastrukturę społeczną, techniczną i komunikacyjną, które mają istotne znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz zapewnienia spójności funkcjonalno-przestrzennej.

Podstawową zasadą lokalizacji inwestycji celu publicznego jest ich koncentracja w obszarach o istniejącej lub planowanej zabudowie, w szczególności w jednostkach osadniczych o najlepiej rozwiniętej infrastrukturze. Takie podejście sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu przestrzeni, ograniczeniu kosztów realizacji infrastruktury oraz przeciwdziałaniu rozpraszaniu zabudowy.

Istotnym kryterium lokalizacji inwestycji celu publicznego jest zapewnienie ich dostępności dla mieszkańców Gminy, zarówno pod względem przestrzennym, jak i komunikacyjnym. Obiekty infrastruktury społecznej, takie jak placówki oświatowe, obiekty kultury, sportu czy administracji, powinny być lokalizowane w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla jak największej liczby mieszkańców, z uwzględnieniem istniejącej sieci osadniczej oraz powiązań komunikacyjnych.

W zakresie infrastruktury technicznej, w tym systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, energetyki oraz telekomunikacji, kluczowe znaczenie ma rozwój i modernizacja istniejących systemów, przy jednoczesnym zapewnieniu ich efektywności i bezpieczeństwa. Lokalizacja nowych elementów

infrastruktury powinna uwzględniać istniejące sieci oraz minimalizować ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz.

W odniesieniu do infrastruktury komunikacyjnej, inwestycje celu publicznego powinny koncentrować się na poprawie dostępności transportowej Gminy, w szczególności poprzez modernizację i rozwój sieci dróg gminnych i powiatowych oraz poprawę powiązań z drogami wyższego rzędu. Istotne jest także uwzględnienie rozwoju transportu publicznego oraz infrastruktury rowerowej, co wpisuje się w działania na rzecz zrównoważonej mobilności.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego powinna również uwzględniać wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, a także dziedzictwa kulturowego. Niedopuszczalne jest sytuowanie inwestycji w sposób powodujący degradację cennych przyrodniczo obszarów, naruszenie ciągłości korytarzy ekologicznych czy negatywny wpływ na obiekty zabytkowe i ich otoczenie. W tym zakresie kluczowe jest stosowanie zasad minimalizacji oddziaływań oraz wybór rozwiązań najmniej ingerujących w środowisko.

Ważnym elementem polityki przestrzennej Gminy jest także racjonalne gospodarowanie terenami rolnymi, w szczególności ochrona gruntów wysokich klas bonitacyjnych. Lokalizacja inwestycji celu publicznego powinna w miarę możliwości unikać zajmowania takich terenów, a w przypadku braku alternatyw – być poprzedzona analizą zasadności oraz minimalizacją zajmowanej powierzchni.

Na terenie Gminy Radzanów nie zaplanowano żadnych inwestycji celu publicznego na poziomie ponadlokalnym¹.

Kierunki rozwoju systemu komunikacji, infrastruktury technicznej

Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury technicznej powinien zmierzać do poprawy dostępności komunikacyjnej, podniesienia standardu infrastruktury technicznej oraz

---

¹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

zwiększenia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska i ładu przestrzennego.

W zakresie systemu komunikacji kluczowym kierunkiem jest poprawa dostępności transportowej Gminy poprzez modernizację i rozbudowę sieci drogowej, w szczególności dróg gminnych oraz ich powiązań z układem dróg powiatowych i krajowych. Działania te obejmują przede wszystkim budowę i przebudowę dróg, poprawę ich parametrów technicznych oraz bezpieczeństwa użytkowania, a także rozwój infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, oświetlenia ulicznego oraz przystanków komunikacji publicznej.

Istotnym elementem jest również rozwój i usprawnienie komunikacji publicznej poprzez dostosowanie siatki połączeń do potrzeb mieszkańców, zwiększenie dostępności informacji o rozkładach jazdy oraz poprawę standardu infrastruktury przystankowej. Działania te mają na celu przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu oraz zwiększenie mobilności mieszkańców, szczególnie w kontekście rozproszonej struktury osadniczej Gminy.

W odniesieniu do infrastruktury technicznej kierunki rozwoju koncentrują się na rozbudowie, modernizacji oraz zwiększeniu efektywności istniejących systemów, w tym infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz telekomunikacyjnej. Szczególne znaczenie ma rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja stacji uzdatniania wody oraz oczyszczalni ścieków, a także wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

W zakresie gospodarki energetycznej istotnym kierunkiem jest poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój odnawialnych źródeł energii. Obejmuje to m.in. termomodernizację budynków użyteczności publicznej, modernizację systemów grzewczych oraz zastosowanie instalacji OZE w obiektach gminnych. Równolegle przewiduje się rozwój sieci gazowej jako alternatywy dla indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach stałych.

Rozwój infrastruktury technicznej powinien być realizowany w sposób skoordynowany z kierunkami zagospodarowania przestrzennego oraz z uwzględnieniem wyznaczonych stref planistycznych, w tym stref infrastrukturalnych i komunikacyjnych (określonych

w Planie Ogólnym). Kluczowe znaczenie ma koncentracja inwestycji w obszarach już zagospodarowanych lub przewidzianych do rozwoju, co pozwala na racjonalne wykorzystanie środków oraz ograniczenie presji na tereny otwarte i rolnicze.

Ważnym aspektem jest również zapewnienie dostępności infrastruktury dla wszystkich mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami, poprzez eliminowanie barier architektonicznych oraz tworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych.

Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury technicznej powinien także uwzględniać aspekty środowiskowe i klimatyczne, w tym ograniczanie emisji zanieczyszczeń, poprawę efektywności wykorzystania zasobów oraz zwiększanie odporności infrastruktury na zmiany klimatu. W tym kontekście istotne są działania związane z modernizacją systemów gospodarki wodnej, poprawą jakości wód oraz promowaniem rozwiązań proekologicznych.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Na terenie gminy możliwe jest pozyskiwanie energii słonecznej, geotermalnej, biomasy i biogazu. Na całym terenie Gminy, z wyłączeniem korytarzy ekologicznych, dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 500 kW.

Również lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy powyżej 500 kW dopuszczalna jest na terenie Gminy, przy czym ich lokalizacja powinna być zgodna z przepisami odrębnymi, w tym:

- Ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- Ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych,
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Kluczowym kryterium lokalizacji instalacji o mocy powyżej 500 kW jest minimalizacja ich oddziaływania na środowisko oraz zdrowie mieszkańców. Obejmuje to w szczególności zachowanie odpowiednich odległości od zabudowy mieszkaniowej, ograniczenie emisji hałasu, pól elektromagnetycznych oraz innych potencjalnych uciążliwości, a także

ochronę siedlisk przyrodniczych i korytarzy ekologicznych. Lokalizacja tych urządzeń nie powinna prowadzić do degradacji krajobrazu ani naruszenia ciągłości przestrzeni rolniczej.

Ważnym aspektem jest również ochrona gruntów rolnych, które stanowią podstawowy zasób Gminy. Instalacje energetyczne powinny być w pierwszej kolejności lokalizowane na terenach o niższej przydatności rolniczej, terenach zdegradowanych lub już przekształconych, z ograniczeniem zajmowania gruntów wysokich klas bonitacyjnych. Takie podejście pozwala na zachowanie funkcji rolniczej Gminy oraz minimalizację konfliktów przestrzennych.

Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię powinna także uwzględniać istniejącą i planowaną infrastrukturę techniczną, w szczególności możliwości przyłączenia do sieci elektroenergetycznej. Preferowane są lokalizacje zapewniające efektywne wykorzystanie istniejących sieci oraz ograniczające konieczność budowy nowych, rozległych elementów infrastruktury przesyłowej.

Dodatkowo, realizacja inwestycji w zakresie urządzeń wytwarzających energię powinna być poprzedzona analizą oddziaływania na środowisko oraz konsultacjami społecznymi, co pozwala na identyfikację potencjalnych konfliktów oraz uwzględnienie potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie oddziaływać na środowisko w Polsce są określone przez przepisy prawa, w szczególności ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670). W przypadku takich przedsięwzięć, przed rozpoczęciem realizacji inwestycji, może być konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, która jest częścią procesu decyzyjnego i służy ochronie zasobów naturalnych oraz zdrowia ludzi.

Na terenie Gminy postuluje się zakaz lokalizacji nowych lub rozbudowy istniejących obiektów, w których prowadzona będzie działalność potencjalnie lub znacząco oddziałująca na środowisko, w odległości mniejszej niż 700 m od istniejących zabudowań mieszkalnych.

Dodatkowo realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowiska zakazana jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Pilicy i Drzewiczki.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Radzanów oraz kluczowy zasób determinujący jej rozwój społeczno-gospodarczy. Gmina posiada wyraźnie rolniczy charakter, co znajduje odzwierciedlenie w dominującym udziale użytków rolnych oraz rozwiniętej produkcji rolniczej, w tym specjalizacji w uprawach warzywniczych.

Podstawową zasadą kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest ochrona gruntów rolnych, w szczególności gleb wysokich klas bonitacyjnych, przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze. Rozwój zabudowy powinien być koncentrowany w istniejących jednostkach osadniczych oraz wyznaczonych strefach planistycznych, co pozwala na ograniczenie rozpraszania zabudowy i zachowanie ciągłości przestrzeni rolniczej.

Istotnym kierunkiem działań jest wspieranie efektywności i konkurencyjności rolnictwa poprzez poprawę warunków gospodarowania, w tym rozwój infrastruktury technicznej związanej z produkcją rolną, przechowywaniem i przetwórstwem. Jednocześnie należy dążyć do racjonalnego kształtowania struktury agrarnej, w tym scalania gruntów oraz ograniczania ich nadmiernego rozdrobnienia, co sprzyja zwiększeniu efektywności produkcji.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego szczególne znaczenie ma zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego, obejmującego mozaikowy układ pól uprawnych, łąk, zadrzewień śródpolnych, sadów oraz cieków wodnych. Elementy te pełnią nie tylko funkcję produkcyjną, ale również przyrodniczą i krajobrazową, wpływając na bioróżnorodność oraz retencję wodną. W związku z tym należy wspierać działania na rzecz ich ochrony i odtwarzania.

Ważnym aspektem jest również dostosowanie działalności rolniczej do wymogów ochrony środowiska, w szczególności poprzez ograniczanie presji na zasoby wodne i glebowe, racjonalne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin oraz wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego. Działania te są istotne w kontekście poprawy jakości środowiska oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatycznych.

Leśna przestrzeń produkcyjna, choć zajmuje mniejszą część obszaru Gminy, pełni istotne funkcje ekologiczne, ochronne i krajobrazowe. Zasady jej kształtowania powinny opierać się na ochronie istniejących kompleksów leśnych oraz przeciwdziałaniu ich fragmentacji. Należy również wspierać działania związane z zalesianiem gruntów o niskiej przydatności rolniczej, co przyczynia się do zwiększenia lesistości Gminy oraz poprawy warunków środowiskowych.

Istotne jest także zachowanie równowagi pomiędzy funkcją produkcyjną a funkcjami przyrodniczymi i krajobrazowymi terenów rolnych i leśnych. W tym kontekście szczególne znaczenie ma ochrona terenów otwartych przed nadmierną urbanizacją oraz zachowanie ciągłości przestrzeni biologicznie czynnej.

Dodatkowo, rozwój rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej powinien uwzględniać możliwość dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, w tym rozwój agroturystyki, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz odnawialnych źródeł energii, pod warunkiem zachowania podstawowych funkcji produkcyjnych i środowiskowych tych terenów.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na moment sporządzania Strategii na terenie Gminy nie wyznaczono obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji ani remediacji. Mając powyższe na uwadze, nie wyznaczono szczegółowych zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Gmina Radzanów położona jest w obrębie dorzecza Wisły i charakteryzuje się rozbudowaną, choć niewielką pod względem przepływów, siecią hydrograficzną. Jej obszar przecinają liczne ciek i rowy melioracyjne, pełniące ważne funkcje retencyjne i odwadniające, a najważniejszymi ciekami są: Wiązownica, Tymianka, Pierzchnianka, Stara Pilica oraz mniejsze dopływy z terenów leśnych i rolniczych, w tym dopływ z Ulasek Grzmiących. Wszystkie tworzą lokalny układ hydrologiczny odprowadzający wody w kierunku północno-zachodnim i zachodnim, a ich wody są silnie związane z warunkami opadowymi i melioracją rolną.

Na terenie Gminy Radzanów zidentyfikowano pięć JCWP (wód powierzchniowych) oraz dwie JCWPd (wód podziemnych). Każda z nich została oceniona pod względem stanu ekologicznego i chemicznego, a także ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych w planach gospodarowania wodami.

Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW200010252499 – Wiązownica,
- RW200010252589 – Tymianka,
- RW200010254949 – Pierzchnianka,
- RW200015254916 – Dopływ z Ulasek Grzmiących,
- RW2000152549349 – Stara Pilica.

Wykaz Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- GW200073,
- GW200074.

W tabelach przedstawiono dane określone na podstawie Kart Charakterystyk JCW znajdujących się w granicach Gminy Radzanów.

Tabela 13 Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Radzanów

kod JCWP	nazwa JCWP	stan/potencjał			status	osiągnięcie celów środowiskowych
		ekologiczny	Chemiczny	wód		
RW200010252499	Wiązownica	umiarkowany	brak danych	zły	NAT ²	zagrożona
RW200010252589	Tymianka	umiarkowany	brak danych	zły	NAT	zagrożona
RW200010254949	Pierzchnianka	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	NAT	zagrożona
RW200015254916	Dopływ z Ulasek Grzymańskich	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	NAT	zagrożona
RW2000152549349	Stara Pilica	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	NAT	zagrożona

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP (dostęp: 14.11.2025 r.)

Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych zlokalizowane na terenie Gminy wykazują stan ekologiczny umiarkowany oraz zły status ogólny, wynikający z niespełnienia norm jakościowych. Stan chemiczny dla części wód jest nieokreślony bądź oceniony jako poniżej dobrego. Wszystkie JCWP uznane zostały za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Tabela 14 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie Gminy Radzanów

kod JCWPd	stan		Status	ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
	chemiczny	ilościowy		
GW200073	dobry	dobry	dobry(?)	niezagrożona
GW200074	dobry	dobry	dobry(?)	niezagrożona

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWPd (dostęp: 14.11.2025 r.)

² NAT – naturalna część wód

W przeciwieństwie do wód powierzchniowych, stan jednolitych części wód podziemnych na terenie Gminy jest oceniany jako dobry, zarówno pod względem chemicznym, jak i ilościowym.

Ponadto Gmina Radzanów znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 Subniecka warszawska oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 412 Zbiornik Goszczewice-Szydłowiec.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły Gmina Radzanów powinna podejmować działania ukierunkowane na osiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych. Z punktu widzenia Gminy istotna jest aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.

Wśród działań wskazanych w II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, istotnych w kontekście Strategii Rozwoju Gminy Radzanów, należy uwzględnić działania realizowane przez właścicieli urządzeń wodnych, w szczególności analizę możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną cieków oraz spełnienie celów środowiskowych.

Należy zaznaczyć, że działania przypisane do poszczególnych JCW znajdują się w załącznikach do Planu, a materiał pomocniczy w tym zakresie zawierają również Karty Charakterystyk, które dostępne są pod adresem [www: https://apgw.gov.pl:4200/informacje](https://apgw.gov.pl:4200/informacje) oraz na Hydroportalu: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html> w sekcji Plany gospodarowania wodami.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Radzanów nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Szczegółowe informacje nt. granic obszarów zagrożonych powodzią znajdują się na stronie Hydroportal w części dotyczącej Mapa zagrożenia powodziowego: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZP.

Ponadto na podstawie map zagrożenia powodziowego, teren Gminy Radzanów znajduje się całkowicie poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym

prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), a także całkowicie poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia bądź awarii obwałowania.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisty, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., nie wskazuje żadnych działań dla Gminy Radzanów.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Zgodnie z danymi z Hydroportal-u ISOK – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (stan na dzień 25.03.2026 r.), Gmina Radzanów zlokalizowana jest:

- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym suszą atmosferyczną,
- w większości na terenie ekstremalnie zagrożonym, a częściowo umiarkowanie i silnie zagrożonym suszą rolniczą,
- w prawie całości na terenie silnie zagrożonym, a w niewielkiej części na terenie umiarkowanie zagrożonym suszą hydrologiczną,
- w całości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

Większość obszaru Gminy Radzanów w łącznym zagrożeniu suszą została sklasyfikowana jako silnie zagrożona suszą, a niewielka część jako umiarkowanie zagrożona.

W celu poprawy stanu gospodarki wodnej, a tym samym przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom występowania suszy, kluczowe będą zapisy dokumentu pn. „Plan przeciwdziałania skutkom suszy na lata 2021-2027” przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. Plan wyznacza kierunki działań podejmowanych przez organy administracji samorządowej, dotyczą one przede wszystkim:

- zwiększenia ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenia retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencji i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacji działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji,

- uwzględniania tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w planach zarządzania kryzysowego,
- budowy i przebudowy ujęć wód podziemnych oraz budowy lub przebudowy rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)

Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) są obszary, na których zdiagnozowano istnienie szczególnych warunków społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, w tym występowanie barier rozwoju lub potencjałów rozwojowych. Obszarem Strategicznej Interwencji może być obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych. OSI stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany obszar.

Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wskazuje następujące Obszary Strategicznej Interwencji: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnią Polskę³ oraz Śląsk.

Gmina Radzanów zakwalifikowana została do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Należy zatem do grupy skupisk gmin wiejskich oraz powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast. Charakteryzują się one peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji, a także słabą dostępnością transportową. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją wspierane są obligatoryjnie z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

Według KSRR polityka regionalna skoncentrowana na rozwoju obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją powinna być realizowana przede wszystkim w oparciu o:

- promocję i wsparcie inwestycji prywatnych wykorzystujących zasoby lokalne,
- aktywizację podmiotów publicznych, prywatnych oraz społeczności lokalnej,
- poprawę jakości funkcjonowania instytucji publicznych,
- nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym,
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności
- komunikacyjnej i terenów inwestycyjnych, a także uzupełnienie i dostosowanie

---

³ Wschodnia Polska rozumiana jest jako pięć województw: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie.

- infrastruktury technicznej.

Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze wyznacza w województwie mazowieckim dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji: problemowe w poziomie podregionów NUTS 3 oraz bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne. Co istotne OSI określone na poziomie województwa obejmują również obszary z poziomu krajowego, czyli obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno- gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Koźminie oraz pozostałe miasta subregionalne – Płock, Siedlce i Żyrardów wraz z obszarami funkcjonalnymi.

Gmina Radzanów zaklasyfikowana została do następujących Obszarów Strategicznej Interwencji:

- OSI problemowe – podregiony NUTS 3: OSI regionu Mazowieckiego stołecznego: radomski obszar strategicznej interwencji.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze interwencja w Radomskim Obszarze Strategicznej Interwencji ukierunkowana jest na stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego. Obejmować będzie ona m.in. restrukturyzację sektorów przemysłowych, aktywizację zawodową osób długotrwale bezrobotnych, wzmacnianie bazy dochodowej jednostek samorządu terytorialnego oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Istotnym czynnikiem rozwojowym regionu jest wysoki potencjał wynikający z istniejącej bazy przemysłowej miast, a także obecności uczelni wyższych, instytucji naukowych i klastrów. Zasoby te powinny stanowić fundament dla rozwoju nowych branż, w szczególności związanych z koncepcją przemysłu 4.0, co przyczyni się do wzmacniania lokalnych rynków pracy. Dodatkowo specjalizacje produkcji rolniczej podregionu stwarzają warunki do rozwoju oraz zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza w sektorze przetwórstwa żywności.

Kluczowe znaczenie będzie miała również poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz obszaru. Rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu publicznego oraz infrastruktury transportu niezmotoryzowanego przyczyni się do zwiększenia mobilności mieszkańców, a tym samym wpłynie pozytywnie na ich aktywizację społeczną i zawodową.

Równolegle wspierane będą działania na rzecz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego i społecznego, w szczególności poprzez rozwój oferty edukacyjnej. Istotne będzie zwłaszcza tworzenie możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych osób dorosłych. Zapewnienie atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb rynku pracy oferty edukacyjnej będzie również kluczowe dla zatrzymania ludzi młodych w podregionie. W tym kontekście niezbędna jest także poprawa dostępności do usług oraz infrastruktury społecznej, zwłaszcza w obszarze ochrony zdrowia.

Działania w Radomskim Obszarze Strategicznej Interwencji skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach:

- Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez:
  - rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowej,
  - zapewnienie atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wzbogacenie bazy dydaktycznej,
  - aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
  - rozwój instytucji otoczenia biznesu,
  - poprawę dostępu do infrastruktury zdrowotnej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,
  - rozwój strefy okołolotniskowej oraz budowę bazy logistycznej;

- Poprawa dostępności obszaru poprzez:
  - rozwój transportu kolejowego z wykorzystaniem nowych i zmodernizowanych linii kolejowych oraz uzupełnienie sieci przystanków,
  - rozwój i poprawę jakości zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego,
  - rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wyodrębniono następujące obszary funkcjonalne, które zawierają się w obszarach strategicznej interwencji wskazanych w strategii wojewódzkiej:

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy,
- obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług,
- wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
- wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych.

Gmina Radzanów znajduje się w granicach obszaru o najniższym dostępie do dóbr i usług, wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych oraz wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwojowych.

Obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług swoim zasięgiem obejmują następujące obszary:

- obszar radomski – powiaty: białobrzeski, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński,
- obszar siedlecki – powiaty: siedlecki, węgrowski,
- obszar ostrołęcki – powiaty: ostrołęcki, przasnyski, wyszkowski,
- obszar ciechanowski – powiat mławski,
- obszar płocki – powiaty: płocki, sierpecki,
- obszar centralny – powiaty: miński, nowodworski.

W przypadku ww. obszaru istotne są następujące zasady zagospodarowania: działania ukierunkowane na ożywienie gospodarcze obszaru, poprawę warunków życia mieszkańców, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, podniesienie mobilności mieszkańców oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia.

Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych to obszary położone peryferyjnie, o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego, w niewielkim stopniu uczestniczące w procesach rozwojowych kraju. Główne bariery rozwoju tych obszarów to niska dostępność usług publicznych, zdekapitalizowana tkanka osadnicza, zagrożenia dla środowiska przyrodniczego oraz słaba jakość infrastruktury technicznej. Gospodarka opiera się głównie na mało wyspecjalizowanym rolnictwie i agroturystyce, wykorzystującej lokalne walory kulturowe i przyrodnicze. Wzmocnienie spójności regionu poprzez zwiększenie inwestycji w tych obszarach pozwoli ograniczyć dysproporcje rozwojowe.

W przypadku ww. obszaru istotne są następujące zasady zagospodarowania:

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów;
- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych);
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych;
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego,

- tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych;
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych to obszary ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, zlokalizowane w strefie oddziaływania ich potencjału rozwojowego. Charakteryzują się one dobrym skomunikowaniem z miastami, co zapewnia mieszkańcom łatwy dostęp do rynku pracy, usług publicznych oraz usług wyższego rzędu. W gminach położonych na tych terenach obserwuje się nasilające się procesy suburbanizacji, prowadzące do stopniowego zanikania ich tradycyjnego, wiejskiego charakteru, związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych.

W przypadku ww. obszaru istotne są następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w odniesieniu do ochrony środowiska naturalnego,
- ochrona krajobrazu przed nadmiernym zagospodarowaniem oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
- ochrona gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych oraz gruntów rolnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele pozarolnicze i pozaleśne,
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Radzanów wymaga przyjęcia przejrzystego i efektywnego systemu wdrażania, który zapewni osiągnięcie założonych celów, koordynację działań oraz bieżące monitorowanie postępów. System ten opiera się na współpracy podmiotów publicznych, społecznych i gospodarczych oraz na zasadzie zintegrowanego zarządzania rozwojem lokalnym.

Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii

Za koordynację wdrażania strategii odpowiada Wójt Gminy Radzanów, przy wsparciu Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy. Do kluczowych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii należą:

- jednostki organizacyjne Gminy (np. szkoły, instytucje kultury),
- jednostki pomocnicze (sołectwa),
- partnerzy społeczni i gospodarczy (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy),
- instytucje zewnętrzne (np. powiat, województwo, administracja rządowa).

Istotnym elementem systemu realizacji jest współpraca międzysektorowa oraz angażowanie mieszkańców w proces wdrażania działań rozwojowych.

Mechanizmy wdrażania strategii

Realizacja Strategii odbywać się będzie poprzez:

- wdrażanie konkretnych projektów i inwestycji wynikających z celów strategicznych i operacyjnych,
- uwzględnianie zapisów strategii w dokumentach planistycznych i finansowych gminy, w szczególności w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz budżecie gminy,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy Unii Europejskiej i krajowych programów wsparcia,
- współpracę z partnerami lokalnymi i ponadlokalnymi.

Działania realizowane będą w sposób etapowy, z uwzględnieniem możliwości finansowych Gminy oraz zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

Monitoring i ewaluacja

Sprawną realizacją Strategii uzależniona jest od efektywnego systemu monitoringu i ewaluacji, które stanowią podstawowe narzędzia oceny postępów oraz kontroli osiąganych rezultatów. Regularna analiza realizowanych działań umożliwia nie tylko bieżące reagowanie na pojawiające się wyzwania, lecz także zapewnia utrzymanie wysokiej jakości oraz efektywności wdrażania przyjętych założeń.

Monitoring rozumiany jest jako ciągły, uporządkowany proces gromadzenia, przetwarzania i analizowania danych dotyczących realizacji Strategii. Jego celem jest zapewnienie prawidłowego przebiegu działań rozwojowych, ocena stopnia osiągania celów strategicznych i operacyjnych, a także wczesna identyfikacja potencjalnych zagrożeń oraz podejmowanie działań korygujących. Monitoring stanowi również podstawę do formułowania wniosków i rekomendacji dotyczących dalszych kierunków rozwoju Gminy.

Za prowadzenie monitoringu odpowiedzialni będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy. Do ich zadań należeć będzie systematyczne pozyskiwanie danych, opracowywanie analiz oraz przygotowywanie raportów przedstawiających stopień realizacji działań i osiągnięte rezultaty.

Wyniki monitoringu będą prezentowane w corocznym Raporcie o stanie gminy, sporządzanym zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym. Dokument ten obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w tym ocenę realizacji polityk, programów i strategii rozwoju, uchwał rady gminy oraz budżetu obywatelskiego. Raport pełni istotną funkcję informacyjną i sprawozdawczą, stanowiąc jednocześnie narzędzie dialogu społecznego oraz umożliwiając mieszkańcom ocenę skuteczności działań podejmowanych przez władze samorządowe.

Ewaluacja Strategii polega na kompleksowej ocenie stopnia realizacji przyjętych założeń oraz analizie jej wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy. Jej celem jest nie tylko określenie skuteczności i efektywności podejmowanych działań, lecz również ocena, w jakim zakresie wdrażane przedsięwzięcia przyczyniają się do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Radzanów będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex ante);
- ocena w połowie realizacji działań (mid-term);
- ocena po realizacji działań (ex post).

Dokumenty wykonawcze

Istotnym elementem systemu realizacji Strategii są wytyczne dotyczące opracowywania dokumentów wykonawczych, w tym zarówno obowiązkowych, jak i fakultatywnych programów oraz planów funkcjonujących w Gminie Radzanów. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie ich zgodności z zapisami Strategii, a także bieżące dostosowywanie tych dokumentów w przypadku zmian, tak aby zachować spójność i komplementarność całego systemu planowania lokalnego.

Tabela przedstawia dokumenty wykonawcze obowiązujące w Gminie Radzanów na moment sporządzania Strategii wraz z odniesieniem do ich aktualności, a także wytyczne co do ich sporządzania.

Tabela 15 Dokumenty wykonawcze obowiązujące w Gminie Radzanów

Nazwa dokumentu	Szczegóły	Wytyczne do sporządzenia
Planowanie przestrzenne		
Plan ogólny	Brak	Gmina Radzanów przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego Gminy Radzanów na podstawie uchwały nr IV/22/2024 Rady Gminy Radzanów.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Brak	W Gminie nie obowiązuje żaden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Nazwa dokumentu	Szczegóły	Wytyczne do sporządzenia
Energetyka		
Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Brak	Dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. Sporządzany na okres 15 lat, aktualizowany co najmniej raz na 3 lata. Rekomendowane sporządzenie w okresie obowiązywania Strategii.
Gospodarka komunalna		
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Radzanów na lata 2023-2027	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr X/46/2022 Rady Gminy Radzanów z dnia 20 grudnia 2022 r.	Jest to obowiązkowy dokument na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu Cywilnego. Sporządzany jest na okres co najmniej pięciu kolejnych lat. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem		
Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Radzanów na lata 2024-2027	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały IX/47/2024 Rady Gminy Radzanów z dnia 30 grudnia 2024 r.	Dokument obowiązkowy, co wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Opracowywany jest na okres 4 lat. Przyjmuje go rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu		
Program Ochrony Środowiska	Brak	Dokument obowiązkowy, sporządzany na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Pozwala on realizować politykę ochrony środowiska na poziomie gminy.

Nazwa dokumentu	Szczegóły	Wytyczne do sporządzenia
		Rekomendowane sporządzenie w okresie obowiązywania Strategii.
Program usuwania wyrobów azbestowych na terenie Gminy Radzanów	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr III/7/2014 Rady Gminy Radzanów z dnia 21 marca 2014 r.	Dokument sporządzany obowiązkowo w związku z Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032.
Polityka społeczna		
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Radzanów na lata 2025-2034	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr VII/40/2024 Rady Gminy Radzanów z dnia 15 listopada 2024 r.	Jest to dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024-2029	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr III/12/2024 Rady Gminy Radzanów z dnia 25 czerwca 2024 r.	Dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Gminny Program Wspierania Rodziny i pieczy zastępczej w Gminie Radzanów na lata 2026-2029	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr IX/39/2025 Rady Gminy Radzanów z dnia 30 grudnia 2025 r.	Dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program musi obejmować trzy lata. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.

Nazwa dokumentu	Szczegóły	Wytyczne do sporządzenia
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr IX/40/2025 Rady Gminy Radzanów z dnia 30 grudnia 2025 r.	Obowiązkowy dokument na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Sporządzany jest na okres nie dłuższy niż cztery lata. Konieczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Rozwój lokalny		
Program współpracy gminy Radzanów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2026	Dokument obowiązujący, przyjęty na mocy uchwały nr VI/25/2025 Rady Gminy Radzanów z dnia 24 października 2025 r.	Program przyjmowany corocznie. Określa obszary współpracy finansowej i niefinansowej z organizacjami pozarządowymi. Konieczna coroczna aktualizacja w okresie realizacji Strategii.
Zarządzanie kryzysowe		
Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Radzanów	Obowiązuje, zatwierdzony przez Starostę Białobrzieskiego	Dokument sporządzany na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.
Finanse publiczne		
Wieloletnia Prognoza Finansowej Gminy Radzanów	Ostatnia zmiana na podstawie uchwały nr II/6/2026 Rady Gminy Radzanów z dnia 27 lutego 2026 r.	Dokument aktualny, aktualizacja zgodnie z potrzebami. Rekomendowana aktualizacja dokumentu w okresie realizacji Strategii.
Budżet Gminy Radzanów	Ostatnia zmiana na podstawie uchwały nr I/4/2026 Rady Gminy Radzanów z dnia 23 stycznia 2026 r.	Uchwała przyjmowana corocznie. Powinna odzwierciedlać cele i kierunki działań określone w strategii, zintegrowane z wieloletnią prognozą finansową.

Źródło: opracowanie własne

Ramy finansowe i źródła

Realizacja działań przewidzianych w Strategii Rozwoju Gminy Radzanów, obok zapewnienia odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, wymaga również zabezpieczenia adekwatnych środków finansowych. Prowadzenie efektywnej polityki rozwoju Gminy powinno opierać się na optymalnym wykorzystaniu dostępnych zewnętrznych źródeł finansowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości budżetowych.

Gmina Radzanów, przystępując do realizacji poszczególnych działań, w pierwszej kolejności dokonuje analizy możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla ich realizacji, w tym w szczególności:

- środków pochodzących z budżetu państwa,
- środków innych jednostek samorządu terytorialnego,
- funduszy europejskich dostępnych w ramach m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego,
- funduszy celowych,
- środków sektora pozarządowego,
- środków prywatnych,
- kredytów bankowych, pożyczek oraz innych instrumentów finansowych.

Coroczny budżet Gminy Radzanów stanowi podstawowy i kluczowy instrument wdrażania Strategii. Przy jego opracowywaniu, jak również przy sporządzaniu Wieloletniej Prognozy Finansowej, konieczne jest uwzględnianie zadań strategicznych oraz przypisywanie im odpowiednich środków finansowych, adekwatnych do możliwości budżetowych Gminy.

Takie podejście umożliwia racjonalne planowanie środków niezbędnych do realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz ich dostosowanie do aktualnej sytuacji finansowej Gminy. Jednocześnie, ze względu na zmienność uwarunkowań gospodarczych,

precyzyjne określenie wysokości nakładów na etapie planowania strategicznego nie jest możliwe.

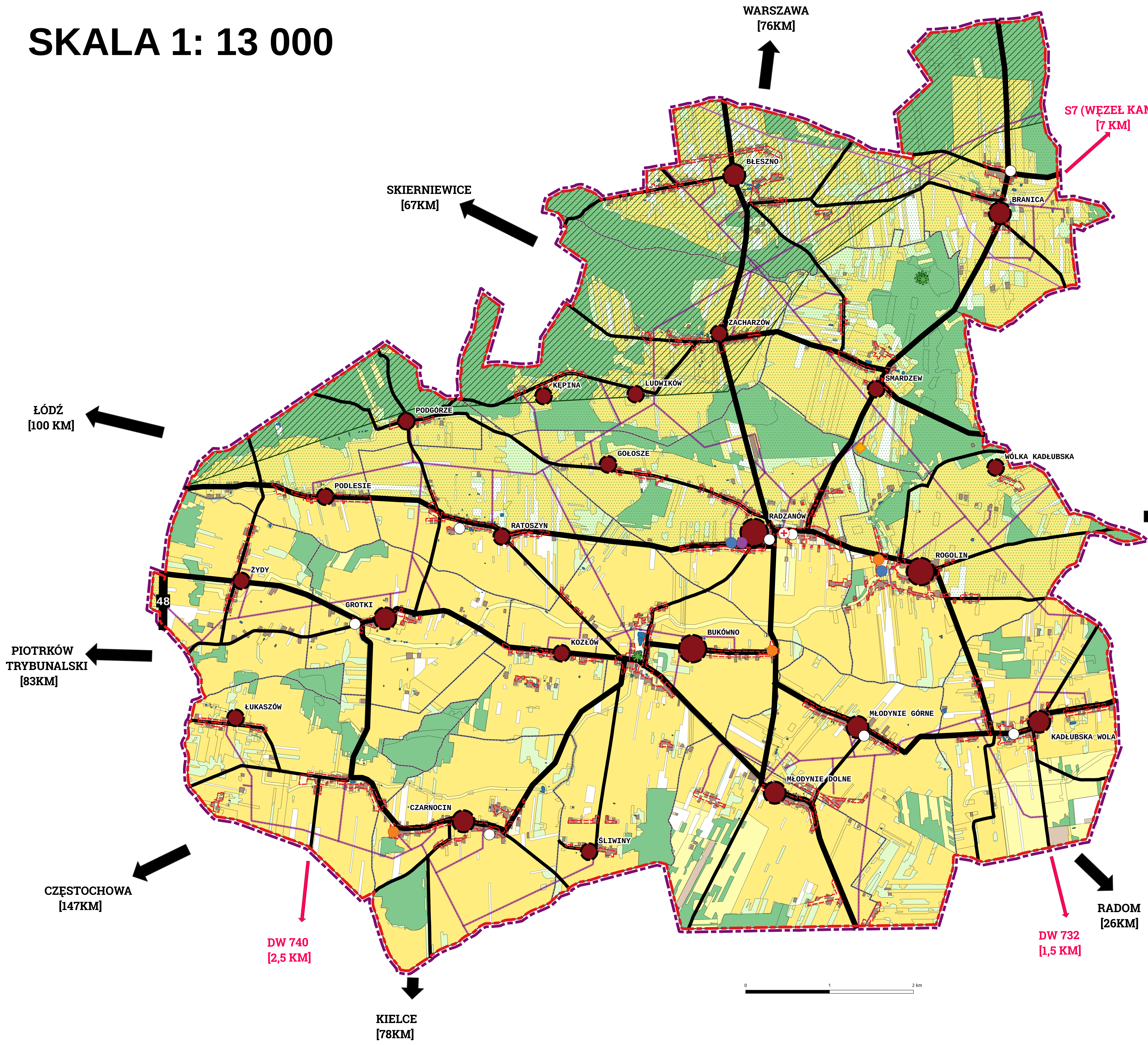
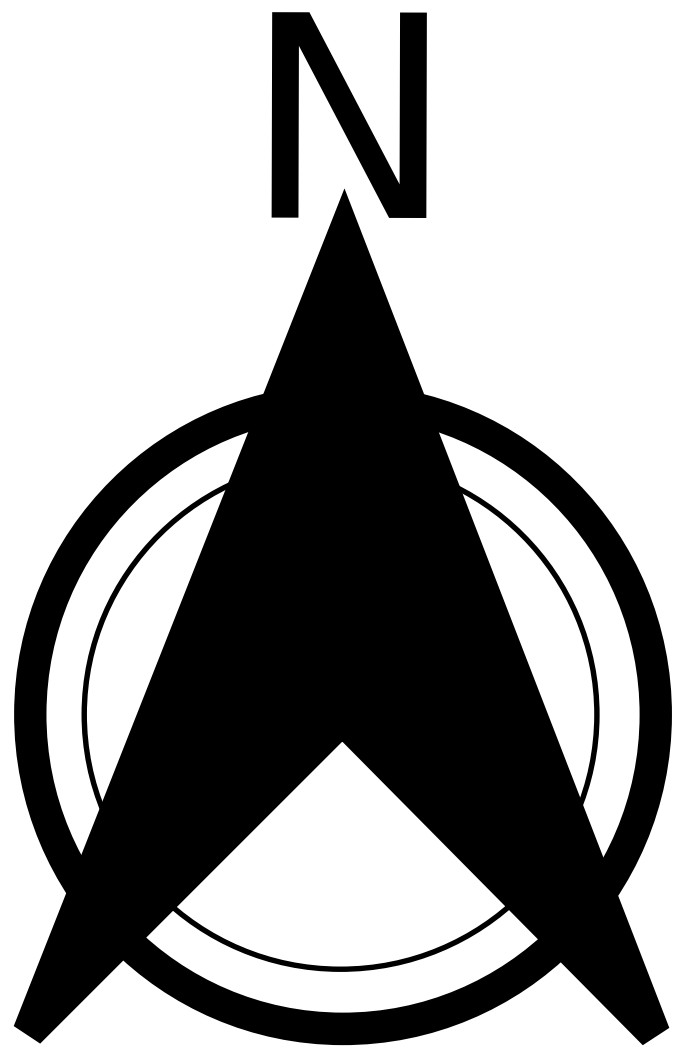
Szczegółowe kwoty będą każdorazowo ustalane na etapie przygotowania i realizacji konkretnych zadań, z uwzględnieniem bieżących zobowiązań wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz dostępnych zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków z budżetu państwa i Unii Europejskiej.

Spis tabel

Tabela 1 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym	22
Tabela 2 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze gospodarczym.....	22
Tabela 3 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze przestrzennym	23
Tabela 4 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze klimatyczno-środowiskowym	23
Tabela 5 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze społecznym	24
Tabela 6 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze gospodarczym.....	26
Tabela 7 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze przestrzennym.....	27
Tabela 8 Kierunki działań dla celu strategicznego w wymiarze klimatyczno- środowiskowym	28
Tabela 9 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze społecznym	29
Tabela 10 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze gospodarczym.....	33
Tabela 11 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze przestrzennym.....	35
Tabela 12 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia w wymiarze klimatyczno-środowiskowym	37
Tabela 13 Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Radzanów.....	59
Tabela 14 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie Gminy Radzanów	59
Tabela 15 Dokumenty wykonawcze obowiązujące w Gminie Radzanów.....	71

SKALA 1: 13 000

LEGENDA:

GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH:

- Drogi krajowe
- Drogi powiatowe
- Drogi gminne
- Relacje z głównymi korytarzami komunikacyjnymi
- Powiązania między miejscowościami

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

- Główne ośrodki osadnicze
- Ośrodki o potencjale rozwojowym
- Pozostałe miejscowości
- Granica Gminy Radzanów
- Granice obrębów
- Obszary uzupełnienia zabudowy

Tereny obecnie zabudowane:

- Niski potencjał – zachowanie stanu istniejącego / brak przewidywanej ekspansji w POG
- Umiarkowany potencjał – funkcja uzupełniająca / buforowa w POG
- Wysoki potencjał rozwoju – priorytetowy kierunek w POG

Tereny leśne:

- Niski potencjał – zachowanie stanu istniejącego / brak przewidywanej ekspansji w POG
- Umiarkowany potencjał – funkcja uzupełniająca / buforowa w POG
- Wysoki potencjał rozwoju – priorytetowy kierunek w POG

Tereny rolnicze:

- Niski potencjał – zachowanie stanu istniejącego / brak przewidywanej ekspansji w POG
- Umiarkowany potencjał – funkcja uzupełniająca / buforowa w POG
- Wysoki potencjał rozwoju – priorytetowy kierunek w POG

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ:

Infrastruktura techniczna:

- Oczyszczalnia ścieków
- Gazociąg wysokiego ciśnienia DN1000
- Linia elektroenergetyczna średniego napięcia

Infrastruktura społeczna w zakresie:

- edukacji
- kultury i integracji społecznej
- opieki społecznej
- bezpieczeństwa i porządku publicznego
- zdrowia

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH:

- Pomniki przyrody
- Korytarz Ekologiczny - Dolina Pilicy Pn GKPdC-4A
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Pilicy i Drzewiczki
- Wody powierzchniowe

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI NA POZIOMIE REGIONALNYM:

- Radomski obszar strategicznej interwencji